Nº 279. A° 1860.

DONDERDAG 22 NOVEMBER.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, Nº. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... ƒ —.—
Iedere regel meer. . . . . - 0.20
Andere Advertentiën per regel . . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. —Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 20 *november*. — De Scotsman van gisteren kondigt de aankomst aan van Keizerin Eugenie te Edinburg, op ll. zaturdag, waar zij met groote geestdrift door de inwoners werd ontvangen.

— In de vorige week werden hier twee bijeenkomsten over de zaak der herziening van de liturgie der Gevestigde Kerk gehouden en in eene daarvan eenparig besloten in februarij des volgenden jaars eene algemeene vergadering in Exeterhall te houden, ten einde het algemeen gevoelen over dat onderwerp te leeren kennen.

— De Times wijdt een tamelijk scherp artikel aan Oostenrijk en betoogt hoe de inwendige toestand van dat Rijk met elken dag bedenkelijker wordt. De Hongaren, zegt het blad, zijn wel de gematigdste, maar tevens de meest vastberaden rebellen. Het is hun niet, zoo als de Franschen bij hunne verschillende omwentelingen, om het omverwerpen van eene dynastie te doen, of, zoo als den Italianen in hunne jongste worsteling, om het verdrijven van buitenlanders. Zij zijn in zoo ver met de bestaande dynastie tevreden dat zij geene andere verlangen, en ofschoon de Duitschers, in tegenoverstelling van de Magyaren, als vreemdelingen moeten worden beschouwd, zijn er toch zoo vele Duitschers naar Hongarije verhuisd, dat aan eene algemeene uitdrijving niet te denken valt. Het besluit om aan al de oude historische regten vast te houden staat nogtans zoo vast als ooit, en wanneer deze regten geweigerd worden is het volk ten volle gezind om die door kracht van wapenen te doen gelden. Hierbij komt dat thans minder tweespalt tusschen de volksstammen en tusschen de aristocraten en boeren bestaat dan ten jare 1849, hetwelk Hongarije magtiger en tot een gevaarlijker vijand van het Oostenrijksch Regeringstelsel maakt dan het toenmaals was. Het staat derhalve te voorzien dat het, zoo men het niet krachtdadig te gemoet komt, Italië door eene groote afwending onmiddellijken bijstand verleenen zal.

FRANKRIJK.

PARIJS 20 November.
(*Particuliere Correspondentie.*)

De berigten uit Italië zijn heden schaarsch. Het voornaamste is dat Koning Victor Emmanuel a. s. donderdag zich op reis zou begeven naar Sicilië.

Te Parijs wordt veel gesproken over eene zending die aan een generaal van Frans II zou zijn opgedragen om eene nieuwe poging te doen bij Keizer Napoleon. Er wordt geen naam genoemd. Ik zou niet durven verzekeren dat het feit waar is; in ieder geval verzekert men dat de generaal G. Ulloa, de verdediger van Venetië, die de autonomie van Napels wilde gehandhaafd hebben en zich nog niet bij Piemont heeft aangesloten, nadat hij eenige dagen geleden uit Napels alhier was aangekomen, door den Keizer ten gehoore is ontvangen en bij dezen de tolk der klagten en wenschen van Frans II zou geweest zijn.

Heden heeft aan de beurs het gerucht geloopen dat de Koning van Napels, voor zijne bloedverwanten de gevolgen duchtende van een aanval op Gaëta, dien de Piemontezen thans in allen ernst beginnen te doen, zijne geheele familie naar Rome zou zenden om eene schuilplaats te vinden bij Pius IX. Men zeide dat de Fransche Regering op die wijze ontslagen zou worden van de soort van belofte door haar gedaan om de jeugdige bloedverwanten des Konings te beschermen en dat de admiraal Persano dientengevolge Gaëta van de zeezijde zou kunnen aantasten. En wanneer deze vesting van de landen de zeezijde tegelijk werd aangevallen, zou zij spoedig moeten vallen.

Er wordt gesproken van eene dagelijks hooger stijgende oneenigheid te Konstantinopel tusschen den markies de la Valette en sir Bulwer. De Turksche Regering bevindt zich in een moeijelijk parket tusschen deze twee politieke invloeden, waarvan zij evenzeer afkeerig is. De half-officiële avondbladen logenstraffen heden dit gerucht en zeggen dat er eene goede verstandhouding heerscht tusschen de beide Gezanten. Intusschen is de onderhandeling over de Turksche leening, die aan den heer Mirès is opgedragen, nog niet door de Fransche Regering geautoriseerd, daar deze de autorisatie afhankelijk maakt van het verlengen van den termijn voor de Fransche bezetting van Syrië.

La Patrie deelt heden avond de navolgende verschillende laatste berigten uit Italië mede.

„Eene particuliere depêche uit Italië bevestigt de aankomst van den generaal Benedek, opperbevelhebber der Oostenrijksche troepen in Venetië, te Verona. Men verzekert dat de generaal in eene dagorder van den 18 aankondigt dat zijne Regering besloten heeft geene offensive houding aan te nemen, maar dat, zoo hij wordt aangevallen, hij de bezittingen in Opper-Italië tot het uiterste zal verdedigen. In dezelfde depêche wordt het berigt bevestigd dat aan Venetië zeer omvangrijke instellingen zullen worden verleend. Zij verzekert bovendien dat een observatie-korps door het Hof van Weenen naar de grenzen der Donau-Vorstendommen zal gezonden worden. Het hoofdkwartier van dit korps zal gevestigd worden te Klausenburg, hoofdplaats van Zevenbergen.

„Eene depêche uit Gaëta berigt ons dat de voorstad aan de zeezijde, die zich buiten de stad langs de reede uitstrekt, den 18den met veel kracht door de Piemontezen is aangevallen. De citadel die ter zijde van deze voorstad is gelegen heeft het vuur beantwoord. Na een zeer heftig vuur van beide zijden en waarbij de wederzijdsche verliezen bijna gelijk stonden, is de strijd geëindigd zonder eenig meldenswaardig resultaat te hebben opgeleverd. Volgens de jongste berigten had de bezetting van Terracina door de Piemontesche troepen nog niet plaats gehad en weet men nog niet welk besluit ten dien aanzien genomen zou worden; het Piemontesche eskader had evenwel eene afdeeling ligte vaartuigen tot een kruistogt in de Golf van Terracina uitgezonden, om de gemeenschap ter zee tusschen Gaëta en den Kerkelijken Staat af te snijden. Daardoor zou in het vervolg de proviandering der vesting bemoeijelijkt worden.

„De jongste berigten uit Napels verzekeren ons dat onderscheidene provincien in staat van beleg zijn gesteld ten einde de militaire autoriteit gelegenheid te geven tot het onderdrukken van de anti-annexionistische bewegingen, die zich op een aantal punten van het Koningrijk der Beide Siciliën schenen te zullen openbaren."

Bij gebreke van belangrijk politiek nieuws, vinde hier eene kleine bijzonderheid zijne plaats, die van eene fijne beleefdheid des Keizers jegens een van onze beroemde geleerden getuigt. Zoo als gij weet, schrijft Z. M. een leven van Julius Cesar. Eenigen tijd geleden ontbood hij bij zich den heer Maury, bibliothekaris van het Instituut, een aanzienlijk geleerde en vooral iemand van een even onafhankelijk als loyaal karakter. Het onderhoud duurde vrij lang en eenige dagen later ontving de heer Maury een brief van den heer Mocquart, waarin hem berigt werd dat de Keizer hem benoemd had tot bibliothekaris der Tuilerien, met genot van eene woning in dat paleis. De Keizer was dus door de persoonlijkheid van den heer Maury blijkbaar zoo gunstig ingenomen dat hij hem, buiten de Ministers en het Ministerie van Staat om, aan zich wilde verbinden door een eerepost want .... er wordt in de Tuilerien geen bibliotheek gevonden.

— De Keizer is heden, gelijk bepaald was, in het paleis der Tuilerien aangekomen.

— In de volgende maand zullen de zittingen aanvangen van de commissarissen belast met de onderhandeling over het nieuwe tractaat tusschen Frankrijk en België. Men zegt dat dit tractaat veel overeenkomst zal hebben met dat hetwelk tusschen Frankrijk en Engeland gesloten is.

— Een prefectoraal besluit, betreffende de ongezonde verblijven, dat gisteren avond is aangeplakt, werd heden met gretigheid door de werkende klassen gelezen. De prefect van de Seine verzoekt dat alle klagten persoonlijk aan hem zullen worden toegezonden.

— Het stoomschip Donauwerth, dat de vlag voert van den schout bij nacht Jehenne, heeft Alexandrië verlaten en wordt den 22 a 25 november te Toulon verwacht.

— In het zuidelijk gedeelte der Algerijnsche provincie Constantine zijn in de vier laatste jaren door de Franschen 50 artesische bronnen gegraven, welke 36,421 litres water in de minuut, derhalve 52,446,240 in de vier en twintig uren opleveren.

— Men meldt per telegraaf uit Belgrado dat aldaar gisteren de voorlezing der acte van investituur in tegenwoordigheid van den Pacha, de consuls en de grootwaardigheidbekleeders heeft plaats gehad. De Prins heeft geantwoord dat hij zal regeren volgens de dubbele overlevering der dynastie en der getrouwheid jegens den Souvereinen Staat, maar dat hij zich tevens zal beijveren de regten en de belangen van het Servische Volk te verdedigen.

— Ofschoon het gerucht wegens het bezetten van Terracina door Cialdini zich nog niet heeft bevestigd, acht men het echter geenszins onmogelijk dat zij plaats zal grijpen. Die stad van acht- a tienduizend inwoners ligt van de Romeinsche zeehavens het naast aan de Napelsche grenzen en is uit een krijgskundig oogpunt van veel gewigt. Eene der beweegredenen voor de komst des generaals Fanti te Turijn was het voorstel om het bezetten dier plaats aan de beraadslagingen van den Ministerraad te onderwerpen, naardien tot voortzetting van het beleg van Gaëta en voor het behoud van de gezondheid der troepen het bezit van dat punt onvermijdelijk noodig toescheen. De Ministerraad heeft daarom den generaal Cialdini, in geval dier onvermijdelijke noodzakelijkheid, en mits de Fransche bezetting der Pauselijke Staten zich niet gewapenderhand daartegen verzette, tot het in bezit nemen van Terracina gemagtigd.

— Koning Victor Emmanuel heeft nu de halsketen van de orde der Annonciado ook aan den tachtigjarigen Ruggiero Settimo, den Siciliaanschen patriot, geschonken, die ten jare 1848 aan het hoofd der voorloopige Regering te Palermo stond en de Kroon van Sicilië weigerde. Sedert 1849 leefde hij steeds in afzondering op het eiland Malta, maar op den dag der Volksstemming zond hij den maire van Palermo zijn biljet ten voordeele der aanhechting toe, als de stem van een der afstammelingen der voormalige Siciliaansche Koningen, terwijl hij nu een brief vol betuigingen van trouw en vaderlandsliefde aan Koning Victor Emmanuel gezonden heeft, die terstond besloot het gemeld blijk van hooge onderscheiding aan den man te doen geworden die door al zijne landgenooten hoog vereerd wordt, en wiens toetreding als het blijk wordt aangemerkt dat de partij der Siciliaansche zelfweigeving opgehouden heeft te bestaan.

— Brieven uit Napels aan de Patrie, van 13 dezer, behelzen eenige nadere bijzonderheden wegens de daar bij velen heerschende ontevredenheid en de oorzaken daarvan. Tot die oorzaken behoort ook het voornemen der generaals van Garibaldi om aan den Koning te verklaren hoe de aan de soldaten opgelegde verpligting om twee jaren in dienst te blijven de geheele ontbinding van het Zuiderleger tot onvermijdelijk gevolg zou hebben. Overigens was het gemakkelijk te voorzien dat er, na het vertrek van den generaal wiens naam alleen genoegzaam was om 30,000 man onder de vanen des Konings te vereenigen, weinig hoop bestond om hen onder dat vaandel vereenigd te houden, en daarom betreurt men het dat de Koning de voorwaarden van Garibaldi niet heeft kunnen inwilligen, op welke deze aan het hoofd van dat leger zou gebleven zijn, ofschoon men erkennen moet dat geen Constitutioneel Koning die kon aannemen, indien het althans waar is dat de eerste er van hierin bestond dat Garibaldi het bewind over Zuid-Italië drie jaren lang behouden moest. De dictator, beter krijgsman dan administrateur, heeft den raad der revolutionairen die hem omringden, maar al te veel opgevolgd.

— Uit Madrid wordt gemeld dat gisteren aldaar in het paleis de verloving heeft plaats gehad van den Infant don Sebastiaan met de Infante Christina. Volgens de Gazette heeft de hertog van Ossuna de ridderorde van het Gulden Vlies en de generaal Bustillo den titel van graaf van Bustillo ontvangen.

BELGIË.

ANTWERPEN 20 *november*. — De Keizerin van Oostenrijk wordt heden avond ten zeven ure alhier verwacht. Het hôtel Saint Antoine, waar zij haren intrek zal nemen, is versierd met de vlaggen van Oostenrijk, Beijeren en België. De Hertog en Hertogin van Brabant zijn daar juist uit Brussel aangekomen en zullen hunne Keizerlijke bloedverwante bij hare aankomst begroeten. De Koning wordt tot hetzelfde doel morgen ochtend alhier verwacht. De Oostenrijksche gezanten bij de hoven van Brussel en 's Gravenhage, de Hertog en Hertogin van Arenberg en andere aanzienlijken bevinden zich eveneens tot dat einde te Antwerpen.

Het verblijf der Keizerin zal evenwel slechts van korten duur zijn. Morgen, in den loop van den dag, zal H. M. zich inschepen op het Koninklijk Engelsche stoomjagt Victoria and Albert, dat gisteren voor de stad is gekomen en haar met de voornaamste personen van haar gevolg naar Plymouth zal overvoeren. De overigen zullen zich aan boord van de Osborne begeven.

— Omtrent de ontvluchting van Hengstmengel uit het krankzinnigengesticht verneemt men nog deze nadere bijzonderheden. Hij had de gewone kleeding der inrigting aan en had een gat in den muur weten te breken, waardoor hij ontsnapt is. Daarbij heeft hij de binnenplaatsen van twee particuliere woonhuizen moeten overgaan om te komen op een stadsplein, van waar hij vervolgens (het moet omstreeks elf ure des avonds geweest zijn) zonder stoornis een gedeelte van de stad in bovenbedoelde kleeding schijnt te hebben kunnen doorloopen. Hij is daarna gekomen in eene kleine herberg in de Valkenstraat, waar hij eenige versterking heeft genomen, en zou zich toen hebben begeven naar eene weduwe J... die óf bij het bassin óf op de kade Jouffroy woont en waar hij van kleederen zou gewisseld hebben. Men verzekert dat hij zich naar Vlaanderen heeft begeven, ongetwijfeld met het doel om te trachten Engeland te bereiken.

— In een dagblad van Brugge wordt verzekerd dat het berigt, volgens hetwelk de vier deserteurs van het Nederlandsche leger, die door eene visschersloep van Ostende zijn gered, ter beschikking van den Nederlandschen consul zijn gesteld, onjuist is. Er bestaat geene uitlevering voor deserteurs en het zou dus meer dan ijver, het zou onmenschelijk zijn, om die ongelukkigen alleen van den dood gered te hebben, ten einde hen over te leveren aan de militaire justitie van hun Land die, zoo als men weet, niet malsch is.

DUITSCHLAND.

KEULEN 20 *november*. — De Keizerin van Oostenrijk, die, zoo als bekend is, eene gezondheidsreis naar het eiland Madeira maakt, kwam heden middag ten half een ure, met den sneltrein, laatstelijk van Mainz, hier aan, en zette na een tot verwisseling van locomotief vereischt kortstondig oponthoud hare reis voort.

BERLIJN 19 *november*. — Een onzer dagbladen behelst het vreemd luidend berigt der waarschijnlijkheid dat het op den grondslag van het Wurzburger plan tot overeenstemming aangaande de herziening der oorlogsconstitutie van den Duitschen Bond komen zal, en wel in den geest van het Pruissisch voorstel. Hoe twee zoo lijnregt met elkander strijdige voorstellen als het Pruissische en Wurzburger vereenigd zouden kunnen worden acht men hier onverklaarbaar, want hoe meer toch Pruissen de Bondsregeringen te dien aanzien te gemoet kwam, des te minder betoonden deze zich gezind Pruissen wederkeerig te gemoet te komen.

Ten opzigte van de bevestiging der kusten zijn drie bepaalde voorstellen van Pruissen en andere Duitsche Oeverstaten aan de Bondsvergadering voorgelegd, welke zeer uitvoerbaar schenen te zijn, zoodat men geloofde dat de kortste weg tot afdoening dier dringende aangelegenheid ingeslagen zou wezen, welke hoop nogtans zoo weinig verwezenlijkt is dat het veeleer schijnt als zal de zaak der kustenbevestiging hetzelfde lot als dat der oorlogsconstitutie bij de Bondsvergadering ondergaan.

MUNCHEN 18 *november*. — Gisteren avond ten half negen ure kwamen de Keizer en de Keizerin van Oostenrijk met talrijk gevolg hier aan, werden door den Koning, de Koningin, Prins Luitpold en Prinses Adalbert aan het station ontvangen, begaven zich vervolgens naar het paleis van den Hertog Maximiliaan en hebben heden namiddag hunne reis voortgezet.

Per Telegraaf.

LONDEN 21 November.

De Daily News deelt een artikel van het Fransch-Engelsch handelsverdrag mede, de bepaling inhoudende dat de invoer van Australische wol en Indisch vlas, met Engelsche schepen, in Frankrijk, zonder differentiële regten geoorloofd is.

Tweede depêche.

Door de Engelsche Bank zal aan de Fransche een bedrag van twee millioen £ in goud worden verstrekt tegen een gelijk bedrag in zilver.

MARSEILLE 20 November.

De post van Rome heeft de brieven en dagbladen van 17 dezer dahingebragt. Het dagblad van Rome heeft de mededeeling van het rapport des generaals de Lamoricière over de laatste verrigtingen van het Pauselijk leger voleindigd.

De Piemontezen hebben Terracine en de omstreken van Ponte Corvo bezet. Het gerucht wilde dat zij weldra te Rome zullen aankomen. De kardinaal Antonelli heeft tegen deze nieuwe schending van het Pauselijk grondgebied geprotesteerd, en de generaal de Goyon heeft aan de Piemontezen bevel tot ontruiming van Terracine doen toekomen.

Gaëta biedt voortdurend wederstand en zal niet dan met veel moeite tot overgaaf kunnen gebragt worden. Uit Napels wordt den 17 dezer gemeld dat in sommige provincien voortdurend reactionaire bewegingen plaats grijpen. De Abruzzen zijn ten deele in opstand.

WEENEN 20 November.

Zoo als aan de Opinione van Turijn den 17 dezer uit Napels berigt wordt, heeft in de Toledostraat voor het Koninklijk paleis een volksoploop plaats gehad. Het volk eischte de terugroeping van Garibaldi en het slechten van het kasteel Sint Elmo. Bij de poort van Capua is het tot een strijd tusschen het volk en de Piemontezen gekomen, waarbij verscheiden menschen gedood of gekwetst en talrijke arrestatiën gedaan zijn.

TURIJN 21 November.

Thans wordt verzekerd dat de geruchten omtrent het sluiten eener nieuwe leening geheel ongegrond zijn.

Berigten uit Napels houden in, dat de geestelijkheid in de provincien hulde brengt aan Koning Victor Emmanuel.

ROME 21 November.

De Koningin-Moeder van Napels is hier aangekomen met de Prinsessen en de jeugdige kinderen der Bourbonsche familie; zij zijn op het Quirinaal gelogeerd. De Koningin en de Prinsen zijn te Gaëta bij den Koning gebleven.

Terracina zal door de Fransche troepen worden bezet.

LONDEN 21 November.

Korrij in betere stemming; Plant. Ceylon 67/6 a 70/. — Suiker gedrukt; Java verkocht tot 41/ a 44/6. — Granen. Tarwe gedrukt. — Olien. Raap- £ 42 a 42.6/, Patent- £ 44 a 45; Lijn- £ 29.6/ a 29.9/. — Thee in loco 61/, Dec. 61/, Jan./Maart 61/, heden werden afgeleverd 205 en aangevoerd 1294 v. — Metalen. Tin Straits 130/ a 131/. Schotsch IJzer 82/.

LIVERPOOL 21 November.

Katoen. Heden zijn 4000 b. afgedaan.

BERLIJN 21 November.

Rogge. per Nov./Dec. th. 50; per Dec./Jan. th. 50. — Raapolie per Nov./Dec. th. 11⅓; per Dec./Jan. th. 11⅓

MADRID 20 November.

Spanje 1¾ pc. 41.90; dito 3 pc. 49.95.

PARIJS 21 November.

Frankrijk 3 pc. 70.15; dito 4½ pc. 96.10. Cred. Mob. 770. Spanje 1¾ pc. 40¼; dito binnenl. 3 pc. 48⅝.

LONDEN 21 November.

De 3 pc. Geconsolideerden 95⅜. Rusland 4½ pc. 93½. Spanje Certificaten 5½. Portugal 3 pc. 45. Peru 4½ pc. 73½. Grenada 4 pc. 16½; dito Uitgestelde 6. Holland 4 pc. 100½; dito 2½ pc. 65.

WEENEN 21 November.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 66; dito Nationale 5 pc. 77.10. Wissel Londen ƒ 135.

FRANKFORT 21 November.

Oostenr. Metalliek 5 pc. 46½; dito Nation. 5 pc. 55. Spanje 1¾ pc. 39½; dito 3 pc. 47½.

ANTWERPEN 21 November.

Oostenrijk Metalliek 5 pc. 48½; dito Nation. 5 pc. 55½. Spanje 3 pc. 48½; dito 1½ pc. 39½. België 4½ pc. 98½; dito 2½ pc. 56.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 21 November.

In het bij dit N.° *behoorend Bijvoegsel is het verslag opgenomen der heden gehouden zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, alsmede een gedeelte der Memorie van beantwoording nopens het XIde hoofdstuk der Staatshegrooting voor* 1861.

De mededeeling in ons vorig N.° betreffende het engageren van het Italiaansche opera-gezelschap van Amsterdam voor vijf voorstellingen in de societeit Harmonie alhier, moet in zoo verre gewijzigd worden dat de dag waarop de eerste dier opvoeringen zal plaats hebben nog niet is bepaald.

De aandacht wordt gevestigd op de in dit N.° voorkomende advertentie nopens den Bazar van het Rotterdamsch-Engelsch Vrouwen Hulp-Zendeling-Genootschap.

Z. M. heeft den 2den luit. P. J. van Loo, van het koloniaal werfdepôt, in zijnen rang en ancienneteit overgeplaatst bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indië, en tot 2den luit. bij de vaste bezetting ter Kuste van Guinea benoemd, den adjud.-onderofficier bij die bezetting M. J. Heuvelink.

Z. M. heeft goedgevonden te benoemen: Prov. **Noordbrabant**: tot heemraden, van den Bovenpolder 's Lands van Ravenstein F. C. Smits, van genoemden Benedenpolder H. H. van Aar en bij het dijksbestuur van Dieden P. Bijl; tot hoogdijkheemraden van het Oudland van Altena G. van Tienhoven en W. van Eeten; tot lid van het bestuur van het waterschap voor de Oude Maas C. J. Bax van Dongen, en tot leden van het bestuur van den Hoogen Maasdijk van stad en lande van Heusden, vereenigd met den Drongelschen en Oudheusdenschen zeedijk, C. A. Roomer Cz. en T. van Bokhoven. **Noordholland**: tot dijkgr. P. Plas Az. **Zeeland**: tot gezworen van den Oudenpolder van St. Philipsland A. van Nieuwenhuyze, van den Krabbedijkspolder J. Zandee en van den Maagspolder C. C. Welleman, en tot beheerder van den Oranjepolder (Walcheren) L. W. Roelse. **Overijssel**: tot gecomm. voor den polder van Broeken en Maten H. Schipper. **Friesland**: tot dijksgedep. bij de contr. Hemelumer Oldephaert c. a. Zeedijken R. B. Bouma; tot gedep. in het dijksbest. van Oostdongeradeel E. P. Rijpma; in het dijksbest. van Wijmbritseradeels c. a. contrib. Zeedijken, tot dijkgr. H. Oneides; tot rekenmeesters T. E. van Popta en F. G. Lanting, en tot mindergetallen W. T. van der Molen en K. K. Kooy; in het dijksbest. van den Engwierumerpolder, tot gecommitteerde R. T. Spriensma, en tot buitengewoon gecommitt. G. J. Bouma. **Groningen**: tot leden in de directie van het Tienkarspelen Zijlvest, voor het karspel Wedde A. H. Maarsingh; voor het karspel Sellingen E. J. Smit, voor het karspel Winschoten B. Bouwman en voor het karspel Oostwedde O. A. Maarsingh.

Door den heer burgemeester van Amsterdam is gesteld ter beschikking van den Minister van Buitenlandsche Zaken de som van *f* 300, nader door zijne hoog edel gestrenge ten behoeve der ongelukkige Christenen in Syrië ontvangen.

Van wege het Departement van Finantien is openbaar gemaakt de volgende opgave van de op 15 dezer in de onderstaande entrepôts aanwezige hoeveelheden ruwe suiker: Amsterdam ℔ 11,510,928; Rotterdam ℔ 7,774.594; Schiedam ℔ 134,088; Dordrecht ℔ 347,662; Middelburg ℔ 643,823, totaal ℔ 20,411,100.

Uit 's Hage wordt aan de Middelburgsche Courant geschreven:

„Met zekerheid kan ik u mededeelen dat de Minister van Oorlog, zoo tot gerief van de ingezetenen en reizigers als ter vermindering van de wachtdienst, bepaald heeft, dat in tijd van volkomen rust en vrede de poorten der vestingen steeds geopend zullen blijven, en dat in verband daarmede bij de poorten in welker nabijheid zich geene kruid- of andere magazijnen bevinden, welke bewaakt moeten worden, voortaan geene militaire wachten meer zullen worden geplaatst."

Zr. Ms. schroefstoomschip Reteh, onder bevel van den luit. ter zee van de 1ste kl. jhr. H. P. de Kock, heeft in den morgen van den 18 dezer de reede van Plymouth verlaten, om zijne reis naar Oost-Indië voort te zetten.

Volgens de Tijd (N. H. Courant) zal Nederland ook eenige jongelieden opleveren, die als Pauselijk vrijwilliger naar Rome vertrekken, ten einde aldaar de regten van den H. Stoel te verdedigen. Onder anderen noemt men den jeugdigen baron Adolf van den Lamswerde, die op het punt staat om met genoemd doel de wapenen aan te gorden.

Naar men verneemt zijn de hoogw. heeren kanunniken W. H. A. van Bijlevelt, deken en pastoor te Maarssen, en J. Cuyten, president in het seminarie te Haaren, door Z. H. den Paus bekleed met de hooge kerkelijke waardigheid van „protonotarius apostolicus." (Tijd.)

Ds. F. J. Hesse, pred. te Westerlee, heeft het beroep naar de Hervormde gemeente te Godlinze aangenomen, doch voor dat naar Zeerijp bedankt.

DORDRECHT 21 *november*. — Als een staaltje van bijgeloof wordt uit Sliedrecht gemeld, dat bij een welgestelden boer aldaar, Kees Korevaar genaamd, sinds lang de vrouw ongesteld was en zich de varkens ook in een' zeer zonderlingen ziekelijken toestand bevonden; vrouw en varkens schenen met elkander in een naauw verband te staan, want waren de varkens ziek dan was de vrouw gezond en omgekeerd. Nu is men tot de ontdekking gekomen, dat beiden betooverd waren door de meid, die dadelijk is weggejaagd, na alvorens de bezetenen te hebben gezegend.

BRIELLE 20 *november*. — Gisteren avond had in eene herberg alhier eene vechtpartij plaats, ten gevolge waarvan een militair zich, hoewel gelukkig niet zwaar gewond, op dit oogenblik in de infirmerie bevindt. Naar men zegt zal de zaak geregtelijk onderzocht worden.

OVERSCHIE 21 *november*. — Gisteren vierde het Departement der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, gevestigd te Overschie, deszelfs 25jarig bestaan. De wel eerw. heer P. van Roggen, een der oprigters, hield de feestrede, ten onderwerp hebbende: „Het doel der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen blijft de waarborg van haar voortdurend bestaan." Aan zijn wel eerw., die gedurende de verloopen 25 jaren het voorzitterschap had bekleed, werd een fraai geschenk in zilver, vervaardigd door den heer H. W. van Loon Jr. te Rotterdam, ter hand gesteld, waarbij de tweede voorzitter eene hartelijke aanspraak voegde. De heeren W. C. Wijnmalen, J. van Loon en J. van Wagtendonk hielden vervolgens toepasselijke bijdragen. In groot genoegen werd deze avond doorgebragt, welke gewis bij ieder die tegenwoordig was de aangenaamste herinnering zal achterlaten.

's GRAVENHAGE 21 *november*. Heden middag heeft bij Z. M. den Koning een groot diner plaats gehad.

— Zijne Excellentie de generaal baron Forstner van Dambenoy is van Soestdijk van zijn bezoek bij H. M. de Koningin Moeder alhier teruggekeerd en heeft weder zijn intrek in het Hotel de Oude Doelen genomen.

— Heden zijn aan het Ministerie van Marine de navolgende goederen aanbesteed, en aangenomen als achter elk artikel is vermeld: 12,000 Ned. ellen blaauw baai, voor *f* 1.75 de el, van den Berg, Krabbendam te Tilburg; 360 rollen karldoek n°. 2, in twee perceelen, 200 rollen a *f* 29,90 en 160 rollen a *f* 29,80 de rol, beide W. K. Sijpesteyn te Krommenie; 2000 stuks bonte overtrekken voor paardenharen matrassen, J. Heppener, te 's Hage, voor 94 cent per stuk; 2000 dito dito voor kussens, twee inschrijvers ieder voor 36½ c. per stuk, zijnde J. A. de Bovy te 's Bosch en E. van Heusden Hilje te Amsterdam; 1200 wollen dekens, Posthumus en Co. te Maastricht, voor *f* 4,25 per stuk; 4000 zwart zijden doeken, Termeer en C°. te Haarlem, voor *f* 1.54 per stuk; 2000 orleansche doeken, L. D. Simons te 's Hage a 43½ cent per stuk; 800 stuks uitmonstering voor matrozen 1ste klasse, W. J. van Heynsbergen te 's Hage, a 27 cents per stuk; 800 dito dito voor matrozen 2de klasse, twee inschrijvers, zijnde T. A. Rietstap en Zoon en W. J. van Heynsbergen te 's Hage, ieder a 15 cents per stuk; 500 dito dito voor kanonniers, W. J. van Heynsbergen, a 22 cent per stuk; 500 dito dito voor manschappen in het vaste korps, twee inschrijvers, ieder a 15 cent per stuk, zijnde T. A. Rietstap en Zoon en W. J. van Heynsbergen.

— De voorstelling in den Koninklijken Franschen schouwburg alhier zal donderdag den 22 dezer bestaan uit: Le Bijou perdu, opéra-comique, en Mon Isménie, vaudeville.

LEYDEN 21 *november*. — Omtrent de werkzaamheden aan den spoorweg van Leyden op Woerden meldt men, dat de kadastrale opmetingen zijn geëindigd en de kaart in gereedheid is gebragt. Op onderscheidene plaatsen onder Woerden zijn greppels gestoken, om de bermsloten, langs den spoorweg te graven, aan te duiden; met sommige landeigenaars wordt met vrucht onderhandeld over den aankoop van gronden vallende in de bestemde lijn; aan gene zijde van Bodegraven is, in de bosschen, toebehoorende aan den heer Sleurs, reeds houtgewas geveld en opgeruimd op de plaats, die in de rigting van den ontworpen weg ligt. Uit het een en ander blijkt derhalve, dat er reeds belangrijke kosten tot het verwezenlijken van het bekende plan gemaakt zijn.

— Heden promoveerde in de heelkunde de heer G. Zaalberg, med. en art. obst. dr. te Leyden, na verdediging van akademische stellingen over de heelkunde.

— Bij de plaats gehad hebbende verkiezing van vijf leden der Kamer van koophandel en fabrieken zijn benoemd de heeren; B. F. Krantz, mr. P. du Rieu, A. C. Leembruggen en J. I. van Wensen. Eene herstemming moet plaats hebben over de heeren J. A. de Fremery en J. Scheltema.

AMSTERDAM 21 *november*. — Het Provinciaal Geregtshof in Noordholland deed gisteren uitspraak in de zaak van P. Visser te Durgerdam, beschuldigd van poging tot moedwilligen doodslag. Het Hof nam de feiten als bewezen aan, en veroordeelde diensvolgens den beschuldigde tot de straf van wegvoering naar een oord van ballingschap. Naar men verneemt zal de beschuldigde zich tegen dat arrest in cassatie voorzien.

MIDDELBURG 19 *november*. — In augustus van dit jaar is te Goes eene poging aangewend om op een kassierskantoor eene Oostenrijksche coupon te doen inwisselen, oorspronkelijk groot *f* 3.09, doch welke som veranderd was in *f* 20.60. Jl. zaturdag stond de touwslagersknecht Willem Logmans te dier zake en voor nog een ander feit, misbruik van vertrouwen, voor het Provinciaal Geregtshof alhier te regt. De vervalsching was op zeer onhandige wijze geschied, o. a. ook met uit een bijbel gesnedene Hoogduitsche letters, en werd door den beschuldigde erkend. De Procureur-Generaal rekwireerde schuldigverklaring aan de bij acte van beschuldiging omschrevene misdrijven, en veroordeeling tot toepassing der bij de wet gestelde straffen, zonder aanneming van verzachtende omstandigheden. De advocaat jonkh. mr. J. W. M. Schorer, ambtshalve met de verdediging belast, betoogde dat, daar in deze geene mogelijkheid om schade te veroorzaken aanwezig was, de daad niet viel in de termen van het strafwetboek, en concludeerde diensvolgens tot ontslag van regtsvervolging. Heden morgen heeft het Hof uitspraak gedaan en den beschuldigde schuldig verklaard aan de hem te laste gelegde misdrijven, doch zijne volkomene bekentenis en behoeftige omstandigheden, benevens het gemis van eenig te weeg gebragt nadeel, aangenomen als verzachtende omstandigheden, en hem derhalve veroordeeld tot gevangenisstraf van een jaar, twee geldboeten van *f* 50 en een van *f* 12.50, alsmede in de kosten.

SAS VAN GENT 19 *november*. — Dezer dagen werd door twee schuitentrekkers op den kanaaldijk in de nabijheid dezer gemeente liggende gevonden eene onbekende, jeugdige vrouw; zij was burgerlijk gekleed en schijnbaar dood. In de nabij zijnde herberg binnen gebragt, mogt het den geneesheer Ammon gelukken deze schijndoode vrouw in het leven terug te brengen. Nadat zij weder kon spreken, vernam men dat zij eene kantwerkster uit België was. Door eene Fransche koopvrouw in kanten was zij overgehaald, tegen een goed loon, de reis naar Holland mede te doen, doch deze misleidde haar en liet haar in den steek. Zonder geld zijnde, werd zij door schippers naar Zeeland en van daar naar Antwerpen medegenomen, doch te Neuzen aan den dijk gezet. Nadat zij een nacht onder den blooten hemel had doorgebragt wilde zij den volgenden dag de reis vervolgen, doch bezweek onderweg. Thans is zij geheel hersteld naar hare woonplaats kunnen vertrekken.

BEEST 18 *november*. — In den loop der vorige maand had hier een bijzonder geval plaats. Uit een gemengd huwelijk werd een zoon geboren, die ingevolge voorwaarde in de Protestantsche Kerk moest gedoopt worden, zijnde de eerste twee kinderen dochters en in de Roomsche kerk opgenomen. De Protestantsche vader bemerkte alras, dat er aanstalten gemaakt werden om het kind naar den pastoor te brengen en wist dit nog tijdig te verhinderen. Vier dagen later afwezig zijnde, is het kind in de naburige gemeente Rumpt gedoopt door den pastoor aldaar, wijl die te Beest toevallig niet te huis was. De vader te huis komende, heeft over deze wederregtelijke ontvoering bij de bevoegde magt klagte ingeleverd. Met belangstelling ziet men den afloop dezer betreurenswaardige zaak te gemoet.

ARNHEM 21 *november*. — Door de Regering is thans bepaald, dat met den 1sten mei van het volgende jaar te dezer stede voor vast gevestigd zal worden het regement rijdende artillerie uit Leyden, hetwelk gecommandeerd wordt door den kolonel P. A. G. van Wickevoort Crommelin.

HARDERWIJK 19 *november*. — In den afgeloopen nacht is in deze streken zoo groote hoeveelheid sneeuw gevallen, dat de nachtwagen van Utrecht op Zwolle heden morgen ten 9 ure in plaats van ten 3 ure alhier is aangekomen.

— Met genoegen kan men van hier melden, dat men buiten de stad bezig is met het stellen van bakens voor den spoorweg.

— De haringvangst is hier zoo gering, dat het grootste getal dat in de laatste dagen alhier is aangebragt, slechts 23 stuks bedroeg. Dien ten gevolge houden eenige visschers zich weder met het botslepen bezig.

ZWOLLE 20 *november*. — Het Provinciaal Geregtshof in Overijssel heeft heden morgen uitspraak gedaan in de zaak van A. J. Volker, van Ambt Delden, beschuldigd van moedermoord. Het Hof heeft bij een zeer uitvoerig arrest, waarbij alle punten zoowel van beschuldiging als van verdediging zijn behandeld, Volker schuldig verklaard aan moedwilligen doodslag zijner wettige moeder en alzoo aan moedermoord, en hem diensvolgens veroordeeld tot de straffe des doods, uit te voeren overeenkomstig de wet op een schavot binnen de stad Zwolle, met bevel van aanplakking van 's Hofs arrest op de gebruikelijke plaatsen. Na de uitspraak van dit arrest wees de president in eene gepaste toespraak den beschuldigde op de Koninklijke genade, maar bovenal op de genade van den oppersten Regter en Koning, hem aanbevelende te trachten deze door dagelijksch en vurig bidden te verkrijgen.

— Uit Dalfsen meldt men, dat de herberg van J. Tijhaar, aan den straatweg in Lenthe gelegen, den 16 dezer totaal is afgebrand. De brand is ontstaan in den schoorsteen, waardoor het stroo van het koren, dat op den zolder om den schoorsteen gelegd was, aan het smeulen is geraakt, en daarna vlam heeft gevat. Het vee, het meeste van het huisraad en een gedeelte van het beddegoed is gered, doch het koren en het hooi is verbrand.

ASSEN 19 *november*. — Ll. donderdag is de woning van B. Hospes te Gieterveen afgebrand. De brand is ontstaan in de schuur, waar men bezig was geweest met vlas te werken. Een varken en een schaap zijn in de vlammen omgekomen; ook is nog eene tamelijke hoeveelheid ongedorscht koren verbrand.

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

Eene zonderlinge ontmoeting op mijne reize van Rotterdam naar Roozendaal gehad hebbende, eene ontmoeting, waardoor mij zaken ter oore kwamen, die, zoo zij waar zijn, iemand een ongelukkig denkbeeld van de zoo hoog geroemde regtvaardigheid in den ridderlijken stand moeten geven, zoo neem ik de vrijheid u eenige punten mede te deelen welke bij die ontmoeting behandeld zijn, in het vertrouwen dat gij, door uwe regtvaardige vaderlandslievende gevoelens aangespoord, uwe correspondenten, welke zoo dikwijls getoond hebben goed op de hoogte te zijn, een onderzoek wilt laten doen naar het volgende:

Of het waar kan zijn, dat er, in vergelijking van het verbazend aantal mankerende 2de luits., slechts weinige zullen aangesteld worden, omdat zoons van hoog geplaatste personen nog niet aan de beurt zijn om aan het examen deel te nemen?

Of er in strijd met de laatstgegevene bevelen eene massa jonge korporaals op den wetenschappelijken leercursus worden toegelaten, terwijl een aantal verdienstelijke onderofficieren, welke onlangs getoond hebben de Vorstelijke gunst, om op den cursus te komen, waardig te zijn, zulks geweigerd is, met de helsche bedoeling, om die korporaals in de gelegenheid te stellen, zich het vereischte voor het examen spoediger eigen te maken, hen sergeant-titulair te maken, en zoo doende verdienstelijke onderofficiers achteruit te stellen en te ontmoedigen?

Of het geoorloofd is dat twee korporaals, die even goed 's Lands tractement, brood, enz. enz., genieten als een ander, van af den dag hunner in dienst treding, nog geene enkele dienst verrigt hebben, en dat andere jonge menschen die dienst voor hen moeten doen, en of het niet beneden alle critiek zou wezen, als deze reeds zoo schandelijk geprotegeerde korporaals nu nog tegen alle regt en billijkheid in eerstdaags sergeant-titulair zullen worden, omdat zij bovenaan op eene lijst staan, welke de zoogenaamde wetenschappelijke kundigheden vermeldt. Hadden zij hun dienst moeten doen even als ieder ander, die het Landstractement geniet (waarop het zweet van de burgers kleeft), dan hadden zij, even als nu in hunne militaire zaken, zoo niet boven aan gestaan?

Of het billijk is dat men met hazen, konijnen, patrijzen, kapuinen, diamanten ringen, wagens met stroo, enz. enz., bevordering voor domme jongens kan verkrijgen en daardoor ijver en militaire deugden verstikt?

Of bovengemelde zaken ook nadeel aan de vrijwillige dienstneming kunnen toebrengen; of zij met het heilrijke onzer wetgeving overeen te brengen zijn; of op die wijze de gelijkheid voor de wet bestaat, en of ware militaire Landskinderen daarvan uitgesloten mogen worden, wanneer hunne vaders geene hooge betrekkingen bekleeden?

Mijnheer de Redacteur, schrijf toch eens in het belang van het algemeen een hartig artikel over een en ander, opdat de aandacht onzer Regering en Landsvertegenwoordigers méér op het intérieure onzer krijgsmagt gevestigd worde. Z. M. onze geëerbiedigde Koning zal dan meer en meer inzien, hoe schandelijk zijne weldoende bepalingen geschonden kunnen worden. Wie weet, hoe veel betreurenswaardige zaken gij aan het licht kunt brengen, door de aandacht op te wekken van ieder die zulks aangaat. In ieder geval zal de brutaliteit van hooge lui beteugeld, hunne zoons wat ligter ballast voor een geheel korps worden en menig flink burgermanskind geen afkeer van den soldatenrok krijgen.

D.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 21 November.

OVERLEDEN: J. E. Perolet, wed. C. H. Wiermann, 77 j. — M. Reisberman, z., 4 j. — J. P. F. Schmal, ongeh., 25 j. — J. F. Kraan, z., 2 j. — P. Peerlink, jd., 72 j. — J. H. Feysman, wedr. van G. E. Withake, 74 j. — P. J. Stoutenbier, d., 2 m. — J. C. Wigman, z., 2 j. — J. Kok, wed. J. C. G. B. Heere, 72 j.

BEVALLEN: A. van Leeuwen, geb. Smit, z. — A. M. B. Henderickx, geb. Pricken, z. — H. Jacobs, geb. Spierings, z. — R. Vollemans, geb. Fafié, z. — C. D. van Lit, geb. Meijer, d. — C. van Leeuwen, geb. van Veen, 2 z. — J. van Zijderveldt, geb. Goedel, d. — A. Becker, geb. Beunderman, z. — A. P. Lokkerbol, geb. Hooydonk, d. — C. Guittart, geb. Dauw Hulshoff, d. — L. Post, geb. Oly, z. — F. van Abshoven, geb. Voortmeijer, d. — J. M. J. de Haan, geb. Wijlacker, d. — G. W. van der Hulst, geb. Kramer, z.

GEHUWD: J. P. van Zutphen, jm., 26 j., met C. C. Schoonhoven, jd., 25 j. — H. J. Hoebink, wedr., 65 j., met G. Tilleman, jd., 26 j. — A. Munster, jm., 30 j., met W. Stolk, jd., 23 j. — F. Swarttouw, wedr., 52 j., met J. Ponsen, wed. J. W. G. P. de Wilde, 42 j. — F. van Eyk, jm., 34 j., met M. Wansink, jd., 35 j. — W. Beker, jm., 23 j., met M. T. B. Dolk, jd., 29 j. — J. W. J. Hynen, jm., 22 j., met M. A. C. van Noort, jd., 22 j. — G. G. den Blijker, jm., 35 j., met H. van Sprinkhuyzen, jd., 26 j. — A. Mom, jm., 24 j., met M. Oosterlee, jd., 21 j. — J. Langenberg, jm., 22 j., met M. L. Stam, jd., 24 j. — G. J. Gerritsen, jm., 21 j., met G. Meijer, jd., 22 j. — G. Litzau, jm., 28 j., met N. Kapteyn, jd., 25 j. — H. J. van Grinsven, jm., 39 j., met M. C. T. A. Kuypers, jd., 30 j. — G. T. van Ommeren, jm., 31 j., met J. W. J. Tijpe, jd., 22 j. — A. Kaufmann, wedr., 59 j., met S. L. Graveur, jd., 56 j. — J. van Kasteel, jm., 27 j., met T. E. Verboom, jd., 34 j. — P. Morel, wedr., 51 j., met S. C. Brus, wed. W. Terneder, 37 j. — H. F. P. Steenhorst, jm., 26 j., met J. H. Verduyn, jd., 22 j. — C. J. Tabink, jm., 27 j., met A. Holterman, jd., 23 j. — P. Slijk, jm., 41 j., met C. Michel, jd., 25 j. — C. van Schaardenburg, wedr., 37 j., met W. M. Boekhout, jd., 23 j. — J. J. de Lange, jm., 33 j., met A. M. Wols, jd., 25 j. — A. P. Paulson, jm., 25 j., met T. Röed, jd., 22 j. — H. J. Velders, wedr., 49 j., met C. van Dalen, wed. G. H. Goosen, 48 j. — L. T. van Emmerik, jm., 23 j., met E. Louwaars, jd., 30 j.

243ste Staats-Loterij.

3de Klasse, 3de Lijst.

Trekking op 21 November.

GETROKKEN PRIJZEN.

Prijs van *f*	5000:	N.°	14469			
„ „	1500:	„	6885			
„ „	1000:	„	6024	17598		
„ „	400:	„	16317	17762		
„ „	100:	„	999	3767	7577	12054
			12811	12998		

Prijzen van *f* 45:

73	2378	4983	7617	10234	12443	15070	178
123	2408	5100	7672	10243	12453	15093	178
184	2481	5110	7748	10305	12469	15143	178
204	2496	5117	7771	10362	12518	15241	179
231	2500	5161	7801	10379	12607	15300	181
337	2690	5175	7833	10398	12644	15361	181
347	2813	5191	7845	10455	12667	15396	181
402	2825	5228	7874	10479	12704	15447	181
442	2950	5271	7877	10489	12782	15530	181
457	2955	5341	7880	10523	12791	15608	182
475	3037	5394	7886	10533	12815	15667	183
478	3066	5396	7919	10570	12847	15815	184
479	3079	5545	7932	10609	13077	15981	185
527	3159	5579	8007	10725	13147	15989	186
663	3201	5684	8093	10778	13191	16017	185
670	3215	5706	8114	10802	13196	16023	185
745	3234	5774	8148	10803	13217	16047	186
756	3259	5802	8180	10829	13276	16050	186
1000	3402	5838	8188	10869	13312	16077	186
1016	3414	5843	8256	10891	13378	16186	187
1063	3432	5845	8336	10919	13415	16203	187
1082	3443	5975	8343	10932	13472	16256	188
1094	3463	6054	8347	11066	13480	16271	188
1127	3474	6077	8349	11089	13501	16278	188
1146	3581	6078	8375	11107	13515	16339	189
1158	3598	6111	8376	11174	13534	16341	189
1161	3612	6154	8392	11180	13546	16386	189
1171	3776	6164	8404	11225	13575	16577	189
1196	3816	6177	8552	11254	13672	16619	189
1234	3837	6250	8614	11271	13692	16631	190
1288	3868	6268	8773	11310	13748	16775	190
1334	4122	6275	8813	11317	13750	16827	190
1375	4161	6279	8839	11352	13997	16828	190
1422	4214	6404	8851	11469	14071	16831	190
1431	4250	6646	8917	11629	14101	16922	191
1445	4297	6766	9091	11675	14134	16950	191
1514	4307	6790	9104	11711	14185	17033	192
1525	4347	6805	9172	11749	14202	17077	192
1545	4379	6836	9257	11761	14266	17121	193
1561	4410	6877	9329	11798	14309	17125	193
1631	4444	6880	9467	11860	14338	17181	193
1679	4456	6918	9509	11902	14371	17247	193
1687	4513	7030	9519	11934	14392	17348	194
1698	4515	7093	9563	11974	14395	17405	194
1701	4527	7111	9575	12026	14528	17527	196
1720	4557	7119	9614	12035	14566	17541	196
1739	4576	7163	9788	12101	14572	18548	197
1749	4622	7188	9922	12168	14667	17560	197
1773	4637	7189	9989	12174	14672	17587	197
1925	4679	7215	10050	12280	14684	17607	197
2021	4719	7236	10065	12288	14722	17660	197
2137	4754	7246	10089	12291	14761	17727	198
2169	4779	7248	10111	12292	14810	17733	199
2203	4815	7350	10125	12339	14869	17755	199
2237	4845	7352	10141	12358	14892	17812	199
2242	4853	7380	10189	12403	14916	17824	199
2262	4883	7443	10196	12410	14929	17827	199
2355	4888	7532	10210	12421	14959	17832	

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 21 Novemb.

	2 maanden.		Kort.	
Londen...	11.62½		11.75	
d.° 3/m.	11.57½		—	
Parijs . .	55⅝		55 13/16	
d.° 3/m.	55 3/16			
Bordeaux.	55⅛		55 5/16	
Genua . .	45⅝		—	
Livorno. .	45⅝		—	
Napels . .	77		—	
Petersb. .	170		—	
Hamburg.	35		35 3/16	
d.° 3/m. .	34 15/16		—	
Antwerp .	—		1⅛	v
	6 weken.		Kort.	
Frankfort	99¾		—	
Augsburg	99¼		—	
Weenen. .	85½		—	
Triest. . .	85⅛		—	

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 21 Novemb.

	2 maanden		zigt.	
Londen. .	11.62½	g	11.75	
Parijs . .	55 9/16	g	56	
Bordeaux.	55⅝	g	—	
d.° ½ m.	55⅝	g	—	
Genua . .	45⅝	g	—	
Livorno. .	45½	g	—	
Napels . .	77½	g	—	
Hamburg.	35 1/16	g	35⅛	
	3 maanden.		Zigt.	
Madrid . .	240	g	—	
Cadix. . .	241	g	—	
Sevilla . .	237	g	—	
Bilbao . .	238	g	—	
Lissabon	41⅛	g	—	
Porto. . .	41	g	—	
Petersb. .	170	g	—	
	6 weken.		Zigt.	
Weenen . .	85	g	—	
Augsburg	99⅛	g	—	
Frankfort.	99⅛	g	—	

Rotterdam ⅛.

Beursberigten.

AMSTERDAM 21 November.

					l. k.	h. k.	gebl.
Nederl.,..	Werk. Schuld	2½	pCt.		62 13/16	62⅞	62⅞
„	dito dito	3	„		75½	75⅝	75½
„	dito dito	4	„		97 13/16	97 15/16	97⅞
„	Amort. Synd.	3½	„				
„	Hand. Maats.	4½	„		129½		
„	O.-I. Leening	4	„		95⅞		
„	Holl. Sp.	4½	„				
„	Rijnsp.	4½	„				
„	M. van Weld.	4	„				
België,..	Cert. *Rothsch.*	2½	„		52 7/16		
Frankrijk,	Certificaten..	3	„				
Spanje...	Buitenlands..	1½	„		40 5/16	40⅜	40⅝
„	dito	3	„		48 7/16		
„	Binn. a *f* 6000	3	„		47⅝	47¾	47⅞
„	Amort. Schuld	.....			24 9/16	24 11/16	24 11/16
„	Bew. v. Coup.	.....					
Portugal,	Obligatien...	3	pCt.		45 1/16	45⅛	45⅛
„	dito 1856/59.	3	„		43⅛	43½	43⅝
„	dito Uitgest..						
Rusland,	Ob. *Hope en C.*	5	„		101¾		
„	dito 1828/29..	5	„		101⅛		
„	Cert. 1831/33	5	„		85⅞		
„	d.° 1840.....	4	„		77 3/16	77¼	
„	d.° *Stieglitz*..	4	„		77¼	77⅜	
„	d.° d.° Nieuwe	5	„				
„	d.° d.° 1855 N.	5	„		96 1/16	96⅛	96⅛
„	d.° te Lond.	4½	„				
„	d.° v. Assign..	6	„		57½		
„	Inschr. dito..	6	„				
Polen,...	Aand. 1835..	.....	*f*				
„	Obligatien...	4	pCt.				
Pruissen,	Oblig. 1859..	5	„		103½		
„	Aand. 1854 ..	3½	„				
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.*	5	„				
„	d.° dito	4	„				
„	d.° Met. Oude	5	„		45⅝	45⅞	45⅞
„	d.° N. te Ams.	5	„		67¾		
„	d.° Nat. Met..	5	„		52 15/16	53 3/16	53⅛
„	d.° Metalliek.	2½	„		24⅝	24¾	24⅝
„	W. Ad. fl 250	4	„		203½		
Brazilië,	1824, £ 100	5	„		96¾		
Equador,	£ 100.....	1	„		12	12 1/16	
Venez.,..	Obligatien...	3	„		19 13/16	20 3/16	20
„	Uitgestelde..	1½	„		10 9/16		
Grenada,	Obligatien...	4	„		13 7/16	13 9/16	13½
„	Uitgestelde..				5 13/16	5 15/16	5⅞
Mexico,..	Obligatien...	3	„		20 3/16		
Illinois.....		7	„		91¼		

Handelm. op resc. 129¾, 130, 130. Rusland, Cert. bij Hope, 1860, 4½ pc., 89¾; dito 1859, 3 pc., 61⅞; dito Spoorweg Aand., 5 pc., 207, 208. Weener Ban

Actien *f* 649, *f* 652; dito Aand., fl. 250, 1839, 277; dito 1860, 5 pc., 388. Brazilie, Geldl. 1860, 4½ pc., 84¾. Philad. bij Hope en Co., Lr. A, *f* 100. Griekenl., 1825, 5 pc., 5½, 5⅝.

Beleening 3, Prolongatie 3, Disconto 3 pc.

Hollandsche fondsen bleven zeer vast; van vreemde waren Spaansche en Portugesche tot betere prijzen zeer gezocht; van de eerste waren 3 pcts. Binnenl. lusteloos. Voor het overige was de stemming over het algemeen gunstig, bij eenigen handel in Oostenrijksche; van Amerikaansche waren Grenada's hooger te plaatsen, met kooporders voor Engelsche rekening.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 62⅞. Spanje, 1¾ pc., 40⁵⁄₁₆ a 40⅜; dito Binnenl., 3 pc., 47⅛. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 45⅞; dito Nat. 5 pc., 53¹⁄₁₆ a 53⅛.

ROTTERDAM 21 November.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Portugal	Obl. 1856 7/9. 3	pCt.	43⁵⁄₁₆	43⅜	43⅜
Rusland	dito bij Baring. 4½	"	90¾		
"	Obligat. 1860 4½	"	89¾		
"	bij Stiegl. 1855 5	"	96¼		
"	Spoorw. Aand. 5	"	207½	208	207½
Oostenr.	Oblig. Metall. 2½	"	24⅝		
"	dito dito 5	"	45⅝	45 11⁄16	45 11⁄16
"	dito Nat. Met. 5	"	52 13⁄16	52⅞	52⅞
"	Ad. fl 250 1854	*f*	203¾		
Venez.	Obligatien 1½	"	10⁹⁄₁₆		
Mexico	Obligatien 3	"	20⅛		
Equador	Landwarants ...	"	3 13⁄16	3⅞	3 13⁄16
Griekenl.	Coupons	"	11⁄16		

De beurs leverde heden geen belangrijk prijsverschil bij gisteren op, alleen was de verlaging van Russische Spoorweg-Aandeelen vrij aanzienlijk; de handel toonde in het algemeen slechts beperkten omvang.

Het Commité der Effecten-handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris*.

Laatste prijzen ten *drie* ure: Portugal, Obligatien te Londen 1853, 3 pc., 44 13⁄16, 45, 45; dito dito 1856/59, 3 pc., 43½. Oostenrijk, Metalliek Oude, 5 pc., 45 11⁄16, 45¾, 45¾; dito Nationale, 5 pc., 53. Grenada, Uitg., 5⅞, 5³³⁄₁₁, 5³³⁄₁₁.

LONDEN 20 November.

3 pc. Cons. cont.	93½	a	93½	3 pc. Peru	73	a 74
id. id. op tijd..	93⅜	-	93½	4½ pc. id. Urib..	82	- 84½
5 pc. Oostenrijk	75	-	78	id. te New-York	83	- 84
dito 1859	65	-	70	3 pc. Portugal..	45	- 46
4½ pc. België...	97	-	99	5 pc. Rusland .	105	- 106
5 pc. Braz. 1824	98	-	100	4½ pc. idem....	94	- 95
id. 1839/59	98	-	100	3 pc. idem....	62½	- 63
id. 4½ pc. 1852..	88	-	90	3 pc. Spanje ...	49	- 49½
idem 1858	88	-	90	1½ pc. idem....	40½	- 41
6 pc. Buen-Ayr.	94	-	96	idem Amort....	23½	- 24½
6 pc. Chili	101	-	103	id. Cert. Coup..	5¾	- 6¼
5 pc. idem	72	-	74	5 pc. Sardinië ..	86½	- 87½
5 pc. Denemark.	99	-	101	6 pc. Turkije...	73⅛	- 73⅝
3 pc. idem.....	80	-	82	idem Nieuwe...	58¼	- 58⅝
4 pc. Holland..	64½	-	65½	4 pc. idem.....	101¼	- 101⅝
2½ pc. idem.....	100½	-	—	3 pc. Venezuela	21½	- 22½
Equador.....	12½	-	13½	idem Uitgest...	11	- 12
id. Land-warr.	—	-	—	Wissel Amst. krt.	11.14⅜	a 15¼
2½ pc. Grenada..	15½	-	16½	idem 3 m.	11.17½	- 18
id. Uitgestelde..	5½	-	6	idem Rott. 3 m..	11.17½	- 18
6 pc. Mexico...	21¾	-	22	idem Parijs kort.	25.20	- 27½
4½ pc. Peru....	94	-	95	idem 3 m.	25.52½	- 57½

Engelsche fondsen waren heden zeer willig. Van buitenlandsche Turksche hooger.

PARIJS 20 November.

Frankrijk 3 pc. a contant 70.20, 70.25, 70.10; dito op ultimo 70.30, 70.35, 70.10, 70.15; dito 4½ pc. a cont. 95.90, 96; dito op ultimo 96.25, 96.10, 96.15; dito Bank-Actien 2950, 2945. Crediet Mobilier 773.75, 767.50. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorweg-Aandeelen —. Napels 5 pc. —. Spanje 1¾ pc. —; dito buitenl. 3 pc. Oude 49 en dito Nieuwe —; dito binnenl. 3 pc. 48⅜; dito Passive 24. Oostenrijk 5 pc. 75½.

De fondsen konden heden niet op den koers van gisteren staande blijven; de 3 pcts. Fransche fondsen sloten 10 a 15 centimes lager dan gisteren.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 21 November.

TABAK. Heden werden uit de eerste hand afgedaan 22 vaten Maryland ex Germania, en 81 en 48 pakken Portorico ex Clara via Bremen aangevoerd.

De heden alhier gehouden veiling van 260,000 stuks Manilla SIGAREN, superior 2da Habanos 1860, is afgeloopen als volgt:

300/2 kistjes verkocht a *f* 33
80/2 " " " " 33½
40/2 " opgeh. " " 33½
100/2 " niet geveild.

SCHIEDAM 21 November.

MOUTWIJN, per Ned. Vat zonder fust *f* 14 —.
JENEVER, " " " " " - 19.50.
AMST. PROEF " " " " " - 20.75.
Alles zonder de belasting.
SPOELING per Ketel..... *f* 1.80.

AMSTERDAM 21 November.

GRANEN. Tarwe als voren: 130 ℔ bonte Pools. *f* 438; 153 ℔ N. Bovenl. *f* 358. Rogge prijshoudend: 121, 124 ℔ Galatz *f* 218, *f* 225; 125 ℔ Pruiss. *f* 236; 120 ℔ Galatz *f* 215; 117 ℔ Riga *f* 190; 123 ℔ Zweedsche *f* 222; 121 ℔ Arch. *f* 206; 126 ℔ ger. Zweedsche *f* 225; 144 ℔ N. Inl. *f* 205; op levering in Maart *f* 193; Mei *f* 193. Gerst iets lager: 95 ℔ Vriess. Winter *f* 185. Haver en Boekweit zonder handel.

ZADEN enz. Koolzaad, Vriesch £ 60. Lijnzaad flaauw 107/108 ℔ Riga *f* 310. Raapolie: op 6/w. *f* 43; vlieg *f* 41¼; 1 Dec. *f* 41½; 1 Mei *f* 42⅝, *f* 42½. Lijnolie: op 6/w. *f* 31½; vlieg. *f* 30½; 1 Dec. *f* 30½; 1 Maart, April en Mei *f* 31½. Hennepolie: op 6/w. *f* 40½. Raapkoeken per 1040 st. *f* 85 a *f* 90. Lijnkoeken per 104 st. *f* 12 a *f* 15.

VEE. Kalveren 1ste kwal. *f* 60 a *f* 80; 2de kwal. *f* 50 a *f* 70; 3de kwal. *f* 40 a *f* 60; Schapen *f* 20 a *f* 24; Varkens 46 a 50 c. per N. ℔.

GRONINGEN 20 November.

GRANEN, ZADEN enz. Tarwe weinig goeds ter veil en tot vorige prijzen afgegeven: 120 a 123 ℔ N. Oml. Roode *f* 9, *f* 10 a *f* 10.50, *f* 10.60; 116, 120 a 123 ℔ dito dito *f* 8.10, *f* 8.20, *f* 8.60, *f* 8.70 a *f* 9.10, *f* 9.20. Rogge tot 5 c. lager traag afgegaan: 120 a 123 ℔ Pruiss. *f* 7.05 a *f* 7.35; 113 a 116 ℔ N. Inl. *f* 5.75 a *f* 6.25. Boekweit meest als voren: 110, 113 a 116 ℔ N. Zwarte Zand *f* 6.70, *f* 7.20 a *f* 7.60. Gerst tot 15 c. verlaging traag afgegaan: 93, 96, 99 ℔ N. Winter *f* 5.15, *f* 5.55, *f* 5.60 a *f* 5.95. Haver in alle soorten 20 c. verlaagd: 72, 75, 78 a 82 ℔ D. Brouw *f* 3.25, *f* 3.45, *f* 3.70 a *f* 3.95, *f* 4; 62 a 65 ℔ Witte Voer *f* 2.70 a *f* 3, *f* 3.05; 65, 68 a 72 ℔ Zwarte Voer *f* 2.90, *f* 3.40 a *f* 4. Paardenboonen meer aan en iets lager verkocht, voor de beste kwaliteit is *f* 6.75 a *f* 7.25 bedongen. Gort iets lager afgegeven: puik *f* 10.20 a *f* 10.60 en Parel per 100 Ned. ℔ *f* 13.65 a *f* 17.75. Koolzaad bijna niet in omgegaan, de nominale notering is *f* 12.25, *f* 12.50 a *f* 12.75 voor het beste en *f* 10 a *f* 11.50 voor het mindere. Geel Mosterdzaad stil, nominale notering voor het beste *f* 13 a *f* 15.50. Raapolie *f* 40.25. Lijnolie *f* 30. Raapkoeken *f* 90 a *f* 92.

LONDEN 20 November.

SUIKER. W. I. met weinig voorraad tot vorige prijzen. Trinidad 40/6 a 42/6. Java n.° 11½ 43/. Madras dato Jaggery 32/6. Barbados low middl. a goed middl. 41/ a 44/6, mooi 45/ a 46/. Geraffin. slap en slechts tot mindere prijzen te plaatsen. — KOFFIJ. Native Ceylon met goede vraag en 63/6 voor goed ord. geweigerd. Plantage insgelijks gevraagd en vast. Mysore midd. a mooi grijsachtig 87/ a 103/. Neilgherry gem. midd. bleekachtig grijs 69/6 a 70/6, triage 55/ a 64/. Singapore zwarte 25/. — THEE stil; gem. a goed gem. Congo 1/3 a 1/3½. — RIJST vast. Java 14/ a 16/6 voor midd. a goed wit. — SAGO. Midd. a goed klein Parel 18/6 a 19/6. — GEMBER vast. Bengal 30/ a 31/. Afrik. 38/ a 39/. — KATOEN slap, zonder verkoopen. — SALPETER stil. — COCHENILLE stil. Honduras grijs midd. a goed groot 3/ a 3/6. — SCHELLAK vast. Oranje iets boven £ 11 afgedaan. — GOM ELASTIEK. O. I. slap; loco 1/11, op levering 1/9½. — ZWAVEL slap. N.° 2 £ 9.10. — LIJNZAAD slap; puik Bombay 65/, Donausch 57/, Odessa en Marianopel 59/; alles zeilende. — METALEN. Schotsch Pig IJzer slap, 52/. Zink £ 19.17.6 a 20.7.6. Tin. Straits 130/6 a 131/. — OLIE. Lijn- slap, 29/6. Raapslap. Cocos- vast; Ceylon 54/, Cochin 55/ a 55/3. Palmvast, 47/9 a 48/. Amerik. Terpentijn 33/3 a 33/6. — TALK. Loco stil, 61/ a 61/3, Dec. 61/, Jan./Maart 61/6 a 61/9, Oct./Dec. 59/.

LIVERPOOL 19 November.

SUIKER stil; Siam 43/ a 43/6. — LIJNZAAD. Bombay zeilende 63/6.

ANTWERPEN 20 November.

KOFFIJ. 300 b. Java zijn van 42½ a 43 c. afgedaan; de markt is vast. — GRANEN. Tarwe met weinig omzet, inlandsche fl. 15¼ gevraagd en *f* 15 geboden, Oostzeesche ord. fl. 15½. Fransche Rogge fl. 8⅝ entr., Deensche zeilende fl. 7⅝. — OLIEZADEN. Lijnzaad stil; Berdiansk ord. fl. 14½, puik fl. 14¾ a ½; Koolzaad zonder verandering. — DIVIDIVI. Tot onbekenden prijs onderscheidene partijen afgedaan. — VRUCHTEN. Comadre Vijgen fr. 6½. — PALMOLIE vast. — RIJST. Tot vorige prijzen zijn 4 a 500 b. gepelde Aracan en 100 b. gebroken afgedaan. — SUIKER. Ruwe vast; Geraffin. Men meldt den verkoop van 80,000 kilo Crushed.

TRIEST 17 November.

KOFFIJ. Rio fl. 48½ a 53, St. Domingo fl. 52 a 54, Jamaica fl. 59; prijzen vast. — SUIKER. Geraffin. met veel omzet; Hollandsch Crushed fl. 27¾ a 29. — PEPER. Singapore fl. 34½ a 35. — KATOEN met weinig omzet door hooge vraagprijzen. — GRANEN en ZADEN vast. — VRUCHTEN. Vijgen, nieuwe Smyrnasche fl. 16 a 20, dito Calamata fl. 13, dito Pouille fl. 11½ a 12. Amandelen, zoete nieuwe Pouille fl. 40 a 42, dito oude dito fl. 38 a 39, bittere nieuwe Sicil. en Pouille fl. 38 a 43. Rozijn, nieuw roode Eleme fl. 20 a 22, dito dito Chesme fl. 17, dito dito Smyrna fl. 16, dito dito Samos fl. 11, dito Sultana fl. 27 a 29, dito zwarte Chesme fl. 11, dito dito Smyrna fl. 8. Krenten, nieuwe Morea fl. 10 a 10½. — WOL stil doch vast, Taganrog gew. *f* 60 a fl. 61, Bosnië dito fl. 42 a 44. — OLIE als voren, Pouille fl. 43 a 44, eetbare fl. 45, fijne Tafel fl. 60.

HAMBURG 20 November.

KOFFIJ alleen met geringen handel voor consumtie. — ZINK zonder omzet. — RAAPOLIE loco 25.14, per Mei 26.14. — GRANEN. Tarwe zeer flaauw, bij zeer geringen handel. Rogge onveranderd.

RIGA 19 November.

LIJNZAAD. Kroon werd heden met r. 12½ betaald. — VRACHT 52 sous.

NEW-YORK 7 November.

KATOEN stil doch prijzen vast; de verkoopen sedert ons laatste berigt bedragen 23,000 b.; puike soorten zijn schaarsch. Men noteert:

	Upland.	Florida.	Mobile.	N. O. en T.
ordinary	8	8	8	8¼
good ord...	9	9	9¼	9½
middling....	11⅝	11¾	11⅞	12⅛
good middl.	12½	12¾	13	13½
middling fair	12¾	13	13¼	14

GRANEN zonder verandering. Meel met goede vraag; Superfine State $ 5.46. — HOP met goede vraag voor Engeland. — KOFFIJ met veel vraag, Java 16½ a 18 c.; Padang 16½ a 16¾; Rio 12¾ a 15 c. — SUIKER slap, Havana n.° 12 6 d. entr. — ASSCHEN. Pot- en Paarlals voren, $ 5¼ met goede vraag. — RIJST met eenige vraag, gemeen 4 a 4⅛; fair 4¼ a 4⅜; goed ord. 4½ a 4⁹⁄₁₆; prima 4⅝ a 4¾. — TERPENTIJN stil, 39 a 41 c. — HARST. Ord. bruine 2½ c. lager, 142½ a 147½; puike soorten vast. — WAS 35 c. — HONIG vast, 73 c. — HUIDEN vast, gedr. B.-A. 25½; Rio Grande 22½; Inl. gez. 9 a 10 c. — TALK prima 10½. — VERWHOUT als voren, Camp. St. Domingo gemeen $ 13½, middelb. $ 13¾, puik $ 13¾ a 14, Jamaica $ 13 a 13½; Geel- stil, Cuba $ 36, Maracaibo $ 19; Lima $ 52½. — QUERCITRON. Philad. n.° 1 $ 28; Baltimore $ 20 a 23. — PIMENT 5½ a 5¾ c. entr. — PEPER stil, Sumatra 8⅛; CASSIA LIGNEA 22 c. entr. — CACAO. Guaijaquil 13 a 14 c.; Para 12½ a 13 c.; St. Domingo 10 c.; Caracques 25 c. entr. — METALEN. Koper, lac. super. 21 c. gedaan en nu hooger gehouden. Banca Tin 31½; Straits 31½ c. — VRACHTEN willig naar Antwerpen, Katoen ⅞ a 1 c.; Granen 13½ a 14 c.; Meel 4/6; Harst 4/6; Rijst 42/6; Asschen 40/; Terpentijn 5 c.; Hout 40/ a 50/. — WISSEL op Amsterdam 41⅛ a 41⅜.

BALTIMORE 6 November.

TABAK. Er is weinig verandering in de markt op te geven. De aanvoeren nemen af; de inspectie bedroeg sedert ons laatste berigt 946 v. Maryland en 104 v. Ohio. Maryland, puike en middelbare soorten gevraagd tot vorige prijzen, de keuze is echter niet verbeterd. Ordin. onveranderd; nieuwe Somborn komt bij weinige vaten ter markt, en is dooreen van goede kwaliteit, doch wordt zoo duur betaald dat bij meerdere aanvoeren wel eene daling te verwachten is. Ohio. Hierin is niets van belang omgegaan, de voorraad is klein. Ingevolge de berigten dat het nieuwe gewas slechts 10,000 vaten oplevert, hebben houders hunne eischen 1 c. per ℔ verhoogd. Kentucky vast met kleinen voorraad. Men noteert:

Maryland redelijk blank en blank $ 10 a $ 12; dito blank bruin $ 8½ a $ 9½; dito helder bruin $ 6 a $ 8; dito licht bruin $ 4½ a $ 5½; dito ord. a goed ord. $ 3½ a $ 4; dito gemeen $ 2 a $ 2½; dito Somborn $ 4 a $ 12½. Ohio geel $ 9 a $ 14; dito fijn kleurig $ 7 a $ 9½; dito middel kleurig $ 5½ a $ 6½; dito ord. $ 4 a $ 5; dito roode partijen average lots $ 5½ a $ 6½; dito ord. groen en ord. bruin $ 3 a $ 3½. Kentucky en Mason County lugs en ord. blad $ 4 a $ 4½; dito dito rijp en middelb. $ 5 a $ 7; dito dito goed en fijn selected $ 7½ a $ 11; dito dito spin $ 7 a $ 12. — VRACHTEN naar Holland 35/. — WISSEL flaauw. Amsterdam 60 d. z. 41.

NEW-ORLEANS 5/6 November.

KATOEN. De markt opende zeer vast, doch is later op de Europesche berigten teruggegaan. Men noteert: good ord. 10 c., middl. 11¼ a 11½ c. Verkoopen van 3 tot 6 dezer 14.000 b. Aanvoeren 22,000 b. — VRACHTEN naar Liverpool ⅝₁₆ d., naar Havre 1⅛ c. — WISSEL op Londen 7 pc. premie.

HAVANAH 28 October.

SUIKER stil, met weinige verkoopen in de notering van r. 9 voor n.° 12. Houders zijn zeer vast gestemd. Voorraad zoo hier als te Matanzas 100,000 k. Melassen met weinig voorraad, prijzen slap. Men noteert 3¼ a 3½ r. per kegi. — HONIG. Alles opgeruimd tot 4½ r. — VRACHTEN gedrukt, naar Falmouth £ 2.2.6 a £ 2.15, naar Hamburg £ 3. — WISSEL stil, op Londen 60 d. 13½ a 14 pc.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Aangek.*
21 nov. *Zwijger*, Hoogland, Batavia (vertr. 12 julij)
Vertrokken.
Lavinia, Young, Rott.
Valeria, Sharman, Newc. (Z. Z. W.)

Hellevoet *Aangek.*
21 nov. *Lucy*, Durrant, Newcastle
Westenschouwen, Boon, dito
Volharding, Litzau, dito
Adriana, Paap, Riga
Eersteling, Coerkamp, St. Petersburg
Concurrent, Teensma, d.°
Angela, Schwennen, Libau
Cornelia, Jentsema, Nantes
Defiance, Rowntree, Sunderland
Ceres, Mannekes, Smirna
Wursata, Becker, Brouwershaven
Catharina Maria, v. d. Tak, dito
Commerce, Dawson, dito
Norman, Foreman, dito
Clown, Hill, Liverpool
Gazelle, Seager, Shoreh.
Maria, Menses, Galatz
Vertrokken.
Adm. Cator (s), Hartlep.
Earl of Auckland (st), Londen
Zeilklaar.
Goudkust, Zillesen, Kust van Guinea
Twee Kornelissen, Potjer, Buenos-Ayres
Sophia, Hanzen, Dublin
(Z. Z. O.—Z. O.)

Brielle (Z.) *Aangek.*
12 nov. *Concordia* (st.), Londen
Vertrokken.
Seahorse (st.), Hull
Ocean Queen (st.), dito
Norfolk (st.), Goole
New Harriet, Smith, Shields
Freihandel, Lucas, Bremerhaven
Alida, Dik, avontuur
Alarm, Vince, dito

Maassluis (Z.) *Vertr.*
21 nov. *Anna Agatha*, Klingen, Belfast
John & Charles, Hopkins, Rochester

Amsterdam *Vertr.*
20 nov. *Curaçao*, Wolking, Curaçao
Maria, Bakker, Triest
21 *Ystroom*, Hansen, Surin.

Texel (W.) *Aangek.*
20 nov. *Vice-Admir. Gobius*, v. Duin, Padang
Professor Suringar, Sneltjes, Batavia
Spes, Carhelin, Livorno
Tijd, Steeksma, Dundee
Johanna Elisabeth, Bakker, Inverkeithing
Fulla, Carr, Sunderland
Alert, Nielsen, Osterrisoer
21 *Plantage Dordrecht*, Brakke, Suriname
Hoop, Ouwehand, Lissab.
Nienburg, Peters, Iquique
Morgenster, Drent, Livorno
Imogene, Ferguson, St. Helena
de Amstel, Wéitinga, Archangel
Vertrokken.
20 *Gr. v. Rechteren* (s), Hull
Fahrenheit (st.), Dantzig
21 *Pomona*, v. d. Borden, Gibraltar

Vlie *Aangekomen*
17 nov. *Martha*, Blohm, Newcastle
de Hoop, Oldenburger, d°
Vriendschap, Bakker, St. Petersburg
Amsterdam (s), Hamburg
18 *Aquarius*, Douwes, Grangemouth
Ida Zijlker, Hazewinkel, Newcastle
Willem I (st.), Stettin

Oostmahorn *Aangek.*
18 nov. *Geertina Harmina*, Dijkstra, Londen
Christina, Tunteler, dito

Zierikzee *Vertr.*
19 nov. *J. S. T.*, Mitchell, Newcastle

Vlissingen *Aangek.*
19 nov. *Gratitude*, M'Vay, Marianopel
20 *Helena*, Diepenbroek, Memel
Cornelia, Stasse, Bergen
—o—

New-Orleans *Aang.*
1 nov. *Spark of the Ocean*, Drummond, Rott.

New-York *Uitgekl.*
3 nov. *Beaver*, Utley, Rott.

Cadix *Aangekomen*
12 nov. *Louisa*, Antusch, Buenos-Ayres

Bilbao *Aangekomen*
5 nov. *Dankbaarheid*, v. d. Berg, Vlaardingen
Vereeniging, v. Noord, d.°
Zouthandel, v. d. Weyden, dito
8 *Triest*, Koster, Dantzig
Hazard, Ketelaar, dito

Santander *Aangek.*
16 nov. *Dankbaarheid*, Kamphuis, Newc.

Bordeaux *Vertrokken*
18 nov. *Jantina*, Douwes, Vlissingen

Nantes *Aangekomen*
17 nov. *Jeltina*, Mulder, Stettin
18 *Christina Jacquelina*, Bosker, Dantzig
Bellamy, van Driesten, St. Malo
Remelia Johanna, Schotema, Amst.

Newry *Aangekomen*
18 nov. *Feika Jantina*, Mulder, Rotterdam

Liverpool *In lading*
19 nov. *Capella*, Harvey, Rotterdam

Falmouth *Vertr.*
18 nov. *Orvar Odd*, Due, (v. Aquin) Rott.

Douvres *Binneng.*
19 nov. *Jeanne Agatha*, Jager, Sevilla n. Hull

Bij **Folkestone** *Aangek.*
.. *Schoon Verbond*, Borchers, Java n. Amst.

Newhaven *Binneng.*
18 nov. *Marco*, Richardson, Charlestown n. Dordt

Deal *Aangekomen*
20 nov. *Nijverheid*, Kemper, Oporto n. Hamburg

Ramsgate *Gepass.*
29 nov. *Frouwina*, Duit, Sunderland n. Genua

Londen *Uitgekl.*
19 nov. *Gezina de Vries*, v. Klooster, avontuur
Hoogezand, Vissinga, Texel
Margaretha Arendina, de Jonge, N. Diep
Catharina Hendrica, Faber, Dokkum

Gravesend *Vertr.*
19 nov. *Bernardina*, Brouwer, Berbice

Harwich *Binneng.*
19 nov. *Zior*, Price, Sunderl. n. Rott.
Ocean Bride, Arnold, Alloa n. dito

Lowestoffe *Binneng.*
18 nov. *Vulcan*, Gall, Newc. n. Dordt

Lynn *Aangekomen*
18 nov. *Zwerver*, Höster, Bordeaux

Hull *Vertrokken*
18 nov. *Alida Hendrika*, Bieze, Amsterdam
Zaanstroom, Visser, dito
Martha Alida, Karst, Palermo
Renske, Nepperus, Newc.

Sunderland *Vertr.*
17 nov. *Westerwolde*, Lutter, Harburg
Westerkwartier, Dijk, Cadix

Shields *Aangekomen*
19 nov. *Cornelia Hendrika*, v. d. Meulen, Rott.
Gallant, Elliot, dito
Vertrokken.
17 *Buitenzorg*, Ruhaak, Batavia

Newcastle *Uitgekl.*
17 nov. *Georg*, Mulder, Sevilla
Gezina Jantina, Lohman, Amst.
In lading.
Valerius Lodewijk, de Jong, Cadix
Drie Gebr. Amerika, Kroos, Marseille

Alloa *Aangek.*
14 nov. *Gratitude*, Kolk, Aberdeen
Vertrokken.
16 *Newa*, Holscher, Amst.

Leer *Aangekomen*
17 nov. *Susanna*, Meijer, Amsterdam

Hamburg *Aangek.*
19 nov. *Minerva*, Oestmann, Amsterdam

Op de **Elve** *Aangek.*
19 nov. *Emanuel*, Schacht, Amsterdam

Cuxhaven *Aangek.*
16 nov. *Hendrika*, Bakker, Holland

Swinemunde *Vertr.*
16 nov. *Maria*, Tunteler, Genua

Dantzig *Aangekomen*
18 nov. *Vereeniging*, Stuit, Harlingen
Hendrika, Vos, Brussel
Marie, Reckmann, Amst.
Cornelia, Nieboer, Schied.
Renske, Voogt, dito
Henriette, Wever, Kopenhagen
Vertrokken.
17 *Margaretha*, Stuit, Bordeaux

Pillau *Aangekomen*
17 nov. *Fennegina*, Puister, Newcastle

Bolderaa *Aangek.*
14 nov. *Norma*, Plambeck, Dordrecht
Vertrokken.
Harmonie, Kayzer, Kopenhagen

Gothenburg *Uitgekl.*
15 nov. *Juliana Louisa*, Hoven, Engeland

Arendal *Aangek.*
5 nov. *Trouw*, Bosker, Holl.

Holtenau *Aangek.*
18 nov. *Harmonie*, Kramer, Wismar n. Antwerpen

Rendsburg *Aangek.*
17 nov. *Aurora*, de Haan, Dantzig n. Amst.
Vier Gezusters, Mugge, Lubeck n. Londen
Vr. Maria, Hoekstra, Stettin n. Antwerpen
Dirkje, Poort, Norden n. Rostock
Emma Maria, Sap, Hamburg n. Apenrade
19 *Eendragt*, de Boer, Tonning. n. Oostzee
Junge Johann, Janssen, Eckernförde n. Amst.
Zwaantje, Dirks, Delfzijl n. Sonderburg
Roelfina, Prins, Stettin n. Rotterdam

Hellevoetsluis 21 nov. Door schipper Groeneweg, voerende den Vlaardingschen vischhoeker *Verwachting*, is alhier aangebragt de equipage van het Eng. sloepschip *Friend of Africa*, kapit. J. Smith, v. Charlestown n. Skett best., den 8 dezer, op 50° 40' NB. en 0° 4' OL., door hem van gemelden bodem, welke masteloos en in zinkenden staat was, met veel inspanning gered.

Wijk aan Zee 20 nov. Gisteren middag is een half uur benoorden deze plaats, onder de gemeente Heemskerk, gestrand de Zweedsche bark *Avance*, kapit. Beckman, van Gijon (Spanje) in ballast n. Stockholm. De bemanning, bestaande uit 10 personen, is door de reddingsboot van deze plaats behouden aan wal gebragt.

Amsterdam 21 nov. — De Nederl. schoener *Gezina*, kap. H. L. v. Sluis, v. Londen in ballast naar Newcastle, is gister. morgen achter Prinsenhagen gestrand, op zijde gevallen en zal totaal weg zijn; het volk is door de reddingsboot gered en men hoopt de tuigage te bergen.

Texel 19 nov. Het Hannoversch galjootschip *Fiducia*, kapit. Saathoff, v. Charlestown n. Emden, is alhier gestrand, doch het volk gered.

— De Zweedsche bark *Favorite*, v. Hernösand n. Honfleur, gisteren alhier gestrand, is verbrijzeld; de lading spoelt aan wal.

Delfzijl 18 november. Heden avond arriveerde alhier de Eems-loodsrinkelaar n.° 2, schipper de Vries, met de door hem geredde equipage van het Hannoversch schoenerschip *Foletta*, op het Hamburger zand verongelukt.

Vlissingen 19 nov. De Eng. bark *Intrepid*, k. Maffet, van Shields naar Genua, is bij Flamborough Head gezonken, doch het volk gered en alhier aangebragt door het Nederl. kofschip *Klasina Arendina*.

— 20 nov. Het schip *Margaret Painter* is alhier met schade binnengeloopen, zijnde in het Kanaal aangezeild.

Riga .. november. De *Emmeline* (st.), van Hull herwaarts bestemd, is op Oesel gestrand. Wegens den storm kon niemand aan boord komen.

Folkestone 19 nov. Binnengeloopen een Ned. brigantijnschip, van Newc. n. Malaga, met verlies van kluiverboom en een gedeelte der verschansingen.

Falmouth 20 nov. Binnengeloopen *Johanna*, Lokander, v. Antwerpen n. Havanna, met gebroken roer, verlies van fokkesteng en groote marssteng, ra's enz., zijnde een gedeelte der lading over boord geworpen.

Gibraltar 17 nov. Het Hamburger schip *Gesina*, kapt. Rabe, van Santander naar Liverpool, is in de Baai van Biscaije gezonken, het volk gered.

Venetië 19 nov. De Pruissische bark *Hellmuth*, kapit. Peuss, van Sunderland komende, is gisteren te Port Lido gestrand, doch het volk gered.

—o—

Gepraaid:

2 oct., op 3° 37' NB. en 24° 24' WL., *Maria Agnes*, v. Deursen, van Cardiff n. Singapore.

3 oct., op 5° 57' NB. en 24° 31' WL., *Adriana Petronella*, Annokkee, v. Amst. n. Batavia, 26 d. reis; alles wel a. b.

3 oct., op 8° NB. en 19° WL., *Ridderkerk*, Teerlink, v. Rott. n. Batavia.

6 oct., op 1° 35' ZB. en 30° 48' lengte, *Maleijer*, Bok, v. Cardiff n. Singapore.

7 oct., op 3° 30' NB. en 20° 10' WL., *Macao*, Kroll, van Sunderland n. Singapore, 70 d. reis, met weggeslagen dek en verlies van alle booten op 40° NB.

14 oct., op 11° 8' NB. en 25° 10' WL., *Dolfijn*, Gollards, van Amst. naar Sydney.

12 nov., op 46° NB. en 11° WL., *Souburg*, Zwart, v. Rotterdam n. Batavia.

Door kap. G. H. Sneltjes, in Texel binnen:

20 sept., op 4° 41' NB. en 16° 49' WL., *Japan*, Muller, van Cardiff n. Singapore.

22 oct., op 31° 56' NB. en 32° 50' WL., *Gouverneur van Swieten*, van der Harst, v. Padang n. Rotterdam.

—o—

20 november. De wind te **Falm.** Z. en te **Deal** W.

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 22 nov.: 1ste getijde 10 ure 34 min.; 2de get. 10 ure 58 min.

Arnhem. Waterhoogte 20 nov. 1.44 el.

Keulen. Rijnhoogte 20 nov. 7 v. 8 d. Rijnl.

Aangekomen 20 nov.: H. Berns met 4169 en H. J. Wilson met 5850 ctr., beiden van Rotterdam.

—o—

Aangek. Passagiers.

Te **Nieuwe Diep:** van Padang, per *Vice-Admiraal Gobius*, k. van Duyn: de heer L. G. Pauwels, kapit. der infanterie van het O. I. leger.

Cargalijsten.

Rotterdam.

SOERABAIJA, Koning en Vaderland, B. A. T. van Bruggen. — 1423 pakk. Tabak, 524 kranj. Suiker, A. van Hoboken en Zonen; 1166 b. Rijst en 1900 bossen Bindrotting, P. Varkevisser en Zonen; 175 k. Gom-Damar, A. Rueb; 3 k. Diversen, C. J. v. d. Schalk; 3 k. Diversen, D. Dorrepaal; 3 k. Diversen, Couvrets; 36 legg. Arak, Rutgers en Hissink, te Amsterdam; 732 b. Koffij, Order.

MALAGA, Euphrosyne, P. Justesen. — 175 v., 50/1 en 40/2 korv., 500/1, 500/2 en 1000/4 k. Rozijnen, 100/2 k. Citroenen, 100 k. Vijgen, 190 blokk. Lood, 2 b. Sumak, 2 p. Zoethout en 2 v. Wijn, Lenersan en Co.; 400/1, 100/2 en 200/4 k. Rozijnen, 274/2 en 97/4 k. Citroenen en 20/2 k. China's-Appelen, C. W. van Dam en Co.; 30 v., 70/1, 20/2 en 20/4 k. Rozijnen, 25/2 k. Citroenen, 5 p. Olie en ½ b. Wijn, van der Kun en van Schelle; 100 v. Rozijnen, Westplate en Gleichman; 20 v., 40/1 en 40/4 k. Rozijnen, Joh. Ooms Ez. en Co.; 10 b. Wijn, J. H. Claus en J. Raulino; 3 boot. dito, C. L. Roechling en Co.; 6 b. Sumak en 2 b. Carobbe, C. Hemmann en Co.; 8/2 boot. Wijn, P. Fauchey en Zn.; 1 v. Pommeranzen, M. Retemeijer en Co.; 10 boot. Wijn, 10 v., 45/1 k. Rozijnen, 5 p. Olie en 120/2 k. Citroenen, Order. — Voor Amsterdam: 2/1, 8/2 en 8/4 boot. Wijn, Lappé en Danckelmann; 2/1 en 1/2 b. dito, W. Focking.

LONDEN, Concordia, H. Stranack. — 200 b. Katoen, C. Steinweg; 13 oksh. Tabak, C. Hemmann en Co.; 10 b. Koopm., J. H. Claus en J. Raulino; 12 k. Lucifers enz., Boomer en Co.; 4 b. Koopmansch., van Nievelt en Co.; 19 pakk. dito, Diversen; 2 dito dito, 41 b. Tabak, 7 pakk. Agaatsteen, 3 Ezelinnen en Veulens, Order.

LONDEN, Earl of Auckland, W. W. Appleton. — 55 coll. Koopmans., C. Hemmann en Co.; 20 v. Olie en 11

Advertentiën.

Getrouwd:

J. VAN KASTEEL
en
T. E. VERBOOM.

Rotterdam
21 *November* 1860.

Bevallen van eene DOCHTER *M. M. P. VAN OVERZEE*, S'GRAVENHAGE.
Londen 18 *November* 1860.

Heden overleed, tot diepe droefheid van mij, mijne Kinderen en Behuwdkinderen, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot DIONIJS BURGER.

Rotterdam
17 *November* 1860.

A. VAN RIJCKEVORSEL,
Wed. D. BURGER.

ROTTERDAMSCH-ENGELSCH VROUWEN-HULP-ZENDELING-GENOOTSCHAP.

Op VRIJDAG 23 NOVEMBER, des avonds ten 8 ure, zal D. V. door den Wel Eerw. Heer Dr. **W. ROBERTSON** eene **Hollandsche Zendelings-Leerrede** gehouden worden, in de *Engelsche Presbyteriaansche Kerk*.

De **Leden** worden verzocht hun Bewijs van Toegang mede te brengen, zullende tot ¼ *voor* 8 ure *Plaatsen voor hen gereserveerd worden.*

Het COMMITTÉ uit Heeren Deelhebbers van de **Vereeniging tot exploitatie van Hollandsche en Opera Voorstellingen** alhier ter Stede, heeft de eer kennis te geven, dat de

Abonnementslijst

voor de *tweede Serie* der **Hollandsche Voorstellingen**, op vijf achtereenvolgende Zaturdag avonden, aanvang nemende met den 8 December e. k., en bevattende *geheel Nieuwe Voorwaarden*, bij Heeren Geabonneerden van de eerste Serie ter onderteekening zal worden aangeboden en dezelve ook inmiddels aan den Schouwburg ter onderteekening gereed ligt.

BERIGT.

Heden en in het vervolg zal de **laatste ligting** der in deze Stad geplaatste **BIJBUSSEN** niet meer ten 10 ure, maar ten **9½** ure des avonds geschieden, terwijl in de **BUS aan het Postkantoor** de Brieven, in plaats van tot 9½, tot **10** ure des avonds kunnen worden bezorgd, om dan nog te worden verzonden.

Rotterdam 22 *November* 1860.

De Directeur van het Postkantoor,
BANNIER.

De Heeren HOPE & Co. berigten, dat de **uitwisseling der Obligatiën** van de *Russische 4½ per Cent Leening* tegen de Recepissen door hen uitgegeven en waarop al de Stortingen zijn geschied, plaats heeft ten Kantore van de Wed. W. BORSKI, en worden de Houders der Recepissen verzocht deze des **Maandags** en Donderdags, van 10 tot 1 ure, aldaar in te leveren met eene Lijst der Nummers naar volgorde, waarvan het model verkrijgbaar is ten Kantore voormeld.

Amsterdam 17 *November* 1860.

BAZAR

van het **Rotterdamsch Engelsch Vrouwen Hulp Zendeling Genootschap.**

VERKOOP op HEDEN en MORGEN 22 en 23 November, van des voormiddags 11 tot des namiddags 4 ure, in de Zaal der Bierstraat.

TE HUUR, op den besten Stand van een der grootste Dorpen van Zuid-Holland, een **ruime**

WINKEL en WOONHUIS,

tot alle Neringdoende Zaken geschikt en waarin sedert ruim 30 jaren en nog de **Goud en Zilver Kasthouders-Affaire** met succes is uitgeoefend. Adres *franco* Brieven, aan letter P, bij de Boekh. en Drukkers MENSING & DE KONING, te Rotterdam.

UIT DE HAND TE KOOP:

de DORREKENSKADE,

loopende van af het Dorp van Waddinxveen, langs den Zuidplaspolder van Schieland, tot aan den Donderdam, *met of zonder* de aldaar staande Twee ARBEIDERSWONINGEN, groot ruim drie Bunders.

Met *franco* Brieven te bevragen bij den Notaris A. N. MOLENAAR, te Zuid-Waddinxveen.

Naar

SOERABAIJA

(DIRECT),

voor **Goederen** en **Passagiers** waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het extra Snelzeilend Nederlandsch Gekoperd **Barkschip *CHERIBON***, Kapit. W. J. COERS, zijnde bereids het grootste gedeelte der Lading aangenomen.

Adres ten Kantoren van KUYPER, VAN DAM & SMEER en HUDIG & BLOKHUYZEN.

Naar Belfast,

het Snelzeilend Nederl. **GALJOOTSCHIP *JANTINA ALIDA***, Kapit. K. J. DATEMA. Adres ten Kantore KUYPER, VAN DAM & SMEER.

STOOMBOOTVAART TUSSCHEN ROTTERDAM en HULL,

Voor PASSAGIERS en GOEDEREN.

De Stoomboot **SEA GULL**, Kapitein R. M. SAWYER, vertrekt van ROTTERDAM naar HULL **aanstaanden Zaturdag.**

Adres bij *J. B. CROL & Co.*

ROTTERDAM & HULL.

Iederen WOENSDAG en ZATURDAG.

Het Stoomschip **CITY OF EXETER**, Kapit. **A. T. Taylor**, vertrekt van ROTTERDAM naar HULL **Zaturdag 24 November.**

De Agenten *SEEUWEN & Co.*

GENERAL STEAM-NAVIGATION COMPANY.

ROTTERDAM EN LONDEN.

De Stoom-Schepen vertrekken met Passagiers en Goederen geregeld iederen Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.

NOVEMBER 1860.

Zaturdag 24, 's morgens **7½** ure. | **Donderdag 29**, 's morgens **11** ure.
Dingsdag 27, „ **10** „

VRACHTEN: Groote Kajuit £ 1.10.—, heen en terug £ 2.5.—.
Voor-Kajuit „ —.17.6, „ „ „ „ 1.6.6.

GEBROEDERS SMITH, *Agenten.*

SNELVAART VOOR PASSAGIERS EN GOEDEREN,

TUSSCHEN

ROTTERDAM en ANTWERPEN,

met de Stoombooten

Telegraaf III & IV.

NOVEMBER.

Van Rotterdam.			Van Antwerpen.		
22 Donderdag	's morgens	2.30	22 Donderdag	's morgens	6.30
24 Zaturdag	„	5.—	24 Zaturdag	„	8.30
27 Dingsdag	„	7.30	27 Dingsdag	„	11.30
29 Donderdag	„	8.30	29 Donderdag	's middags	12.—

Stations die worden aangedaan:

SLIKKERVEER, KINDERDIJK, NIEUWE VEER, ALBLASSERDAM, DORDRECHT, STEENENKAMER, 's GRAVENDEEL, WILLEMSDORP, WILLEMSTAD, OOLTGENSPLAAT, DINTELSAS, STEENBERGSCHE VLIET, **ZIJPE voor Zierikzee en Brouwershaven**, ST. PHILIPSLAND, STAVENISSE, YERSEKENDAM, VOSMEER, THOLEN, BATH en LILLO.

Te ZIJPE wordt voor **Zierikzee** en **Brouwershaven** op de **heen- en terugreis aangelegd; aldaar staat eene zeer goed ingerigte Diligence gereed, die van Zijpe naar Zierikzee**, na aankomst der Stoombooten, vertrekt en van **Zierikzee naar Zijpe**, in correspondentie op de Stoombooten, rijdt.

PASSAGIERS-VRACHTEN:

Eerste Plaats, Paviljoen; *f* 3.50, Tweede Plaats, 1e Salon, *f* 2.50, Heen en Terug *f* 4. Derde Plaats 2e Salon, *f* 1.50, Heen en Terug *f* 2.50. — **Passagiers-Bagage vrij. — Kinderen beneden de 10 jaren Halve Vracht.**

ROTTERDAM, Boompjes, wijk 1, n.° 21, **VERWEY & Co.**, *Cargadoors-Expediteurs.*

STOOMVAART-VEREENIGING DE MAAS.

ROTTERDAM-BRISTOL-CARDIFF.

Het Stoomschip PIONEER, Kapitein *Ph. Hillman*,
vertrekt *Woensdag 28 November.*

Adres BOUTMY & Co. — JOHs. OOMS Ez. & Co.

BENAAUWDHEID, VERKOUDHEID, ZINKING, **ASTHMES** ZENUWLIJDEN EN KEELZIEKTEN,

ONVERMIJDELIJK VERMINDERD EN GENEZEN DOOR HET

BORSTVERSTERKEND ROOKMIDDEL (Cigarettes-Espic).

De rook dringt, wanneer hij is ingeademd, in de borst verschaft kalmte aan het geheele zenuwstelsel, maakt het ozen van slijm en fluimen gemakkelijk, en bevordert de zoo belangrijke werking der ademhalings-organen. *Parijs*, Verkoop in het groot: J. ESPIC, N° 6, rue d'Amsterdam.—Dépôts: Amsterdam, H. ULOTH en W. HULSTEYN; Rotterdam, VAN SANTEN KOLFF; Haarlem, J. J. SCHREUDER; 's Hage, V. RENESSE; Utrecht J. GROOTENDORST.—Ter voorkoming der gevaren van het namaken, moet men er vooral stipt op letten of de etiquette en de Sigaartjes zelven voorzien zijn van de handteekening.

BIJZONDER GOEDKOOP. UITVERKOOP.

BIJ GELEGENHEID VAN HET

ST NICOLAAS-FEEST

wordt het geëerd Publiek bekend gemaakt dat de PRIJZEN van

Pendules, Bronzen, Porseleinen, Kroonen, Kandelabres,

tot ***buitengewoon aanmerkelijk verminderde Prijzen*** worden Verkocht, om tot een **geheele opruiming** te geraken.

Ook heeft de Ondergeteekende de eer te berigten, een groot **assortiment GOUDEN**

Braceletten, Broches, Kettingen, Chatelaines, Horlogien,

ontvangen te hebben, alles naar den laatsten smaak, die tot de ***laagste Prijzen*** gesteld zijn, en recommandeert zich aan de welwillendheid zijner geëerde Begunstigers.

D. ROMAIN, *Hof-Juwelier.*

HET GROOT GENEESMIDDEL VOOR ALLEN.

Bekend door de geheele Wereld.

De ZALF van HOLLOWAY.

Waterzucht, Verlamming, Stijve Gewrichten.

Hoewel de bovengenoemde Ongemakken zeer verschillend van aard zijn worden zij bijna allen op dezelfde wijze behandeld. Door de Zalf van Holloway zullen de ergste gevallen van zulke Ziekten in betrekkelijk korten tijd genezen worden, wanneer men alle andere middelen reeds te vergeefs beproefd heeft.

Men moet daartoe de aangedane deelen goed met de Zalf inwrijven. Bij alle ernstige gevallen van dien aard moeten de Pillen ook volgens het voorschrift, dat bij iedere Doos is, gebruikt worden.

De Zalf en Pillen moeten te zamen gebruikt worden voor de genezing der volgende Kwalen.

Open Beenen.	Jicht.
Zwerende Borsten.	Lendenpijn.
Brandwonden.	Aambeijen.
Steenpuisten.	Rheumatiek.
Beijen- en Muskietensteek.	Schurft.
Winterhanden.	Zwerende Tepels.
Kanker.	Keelpijn.
Stijve Gewrichten.	Huidziekte.
Likdoorns.	Scheurbuik.
Melaatschheid.	Zeere Hoofden.
Zweren.	Puisten van alle soorten.
Ontsteking der Lever, Nieren en Baarmoeder.	Wonden enz., enz.

Zijn op *franco* aanvrage a contant te bekomen bij den Heer P. J. H. GILTAY, Depôthouder te *Dordrecht;* aan het Hoofd-Depôt bij den Heer J. STRAATMAN, te *'s Hertogenbosch;* alsmede in **Holloway's Etablissement** te *Londen*, 244, Strand, en te *New-York*, 80, Maiden-Lane.

Door het vermeerderd Debiet zijn de op nieuw verminderde prijzen nu de volgende: Potjes Zalf van *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3, *f* 7.05, *f* 13.85, *f* 20.95.

NB. Bij ieder Doosje Pillen of Potje Zalf is een papier gevoegd dat den Patienten aanwijst hoedanig te handelen.

Is er eeuwen lang naar de geneesmiddelen tegen sommige ziekten menigmaal te vergeefs gezocht, inzonderheid is dit het geval met het Rhumatiek geweest. Duizende middelen zijn daaraan zonder vrucht beproefd, alles stuitte af op de barre klippen van het Rhumatisme; men vleide zich door den tijd verligting van pijn te bekomen, men zag naar den windvaan of deze zich buiten het noorden wilde plaatsen, men ging over de grenzen om in een ander Land verligting van pijn te bekomen, maar helaas! op onzen Vaderlandschen moerassigen bodem teruggekeerd, doet zich dezelfde kwaal dikwerf zelfs strenger gevoelen. En toch is eindelijk in de ***Abshaubbin's***

Anti-Rhumatische Watten

het reddingsmiddel voor lijders aan Rhumatiek gevonden. Een ieder kan het middel beproeven met ligte of ernstige pijnen, welke door koude zijn ontstaan, en men zal al dadelijk ondervinden dat de **Abshaubbin's** niet twijfelachtig in hare uitwerkselen zijn. Elk pakje kost slechts 25 Cents, waarmede men zich kan overtuigen, en tevens ontdoen van eene of andere lastige pijn.

Verkrijgbaar aan het Hoofd-Depôt bij
A. BREETVELT Az.

Te Rotterdam uitsluitend bij J. H. Keller, Weste Wagenstraat; A. Reynardt, Hoogstraat, bij het Oostplein, en verder te

Amsterdam, H. J. Renken, hoek Vijgendam en Warmoesstraat.
Amsterdam, Albt. Oosterbaan, Leydschestraat, in de Vlijt.
Amsterdam, A. J. ten Veldhuys, Rapenburg.
Amsterdam, C. W. Eyfert, Vijzelstr., bij den Singel.
Amsterdam, Mej. C. J. Blank, Kalverstraat, bij den Heiligen Weg.
Amsterdam, J. C. Schwengel & de Greef, Rheestraat, bij de Keizersgracht, in de Nieuwe Fakkel.
Haarlem, H. J. Theunisse, Gierstraat.
Haarlem, S. M. en J. Weeveringh, Anegang.
Zaandam, M. Vriend.
Hilversum, A. Schravendijk.
Enkhuizen, Weduwe B. Meyknecht.
Purmerend, W. en B. Wiebols.
Hoorn, Gez. Lippitz.
Medemblik, Mej. Wed. E. M. Engel.
Nieuwediep, H. D. Schlüter.
Alkmaar, D. Boots.
Assendelft, H. Deters.
Krommenie, Gebr. Meyding.
Venhuizen, Gebr. Frese.
Weesp, Gebr. Reckers.
Westwoud, A. Appelman.
Beverwijk, B. H. Zurlohe.
Uitgeest, J. E. Zurlohe.
Schagen, S. Keet.
Edam, G. A. Köhne.
Zuid-Scharwoude, G. W. Böttger.
Barsingerhorn, J. B. Upman.
Eijerland (Texel), Wed. Jongerling.
De Rijp, B. D. van Weede.
Laren, W. C. Velthuyzen.
Wieringerwaard, Wed. W. Mars.
Naarden, Wed. J. Essen.
Utrecht, A. J. v. d. Berkhof.
Idem, M. J. C. Ham.
Wijk bij Duurstede, Blancke en Kloek.
Amersfoort, Philip Meijers.
Soest en Baarn, Gebr. van Dijk.
Zeyst, Wed. W. J. van Meekeren.
Mijdrecht, Gebr. Bruning.
Breukelen, J. Vlaanderen.
Zwolle, Mej. G. Terhorst.
Dalfsen, R. Frijling.
Kampen, J. H. ten Hagen.
Enschedé, Wed. A. Stevens.
Steenwijk, K. Timmermans.
Raalte, Mej. C. H. Tijhof.
Deventer, Wed. J. W. Sauer.
Vleeschhouwersteeg.
Almelo, M. Slits.

De COMMISSIE van ADMINISTRATIE over het **Ziekenhuis**, aan den Coolsingel te Rotterdam, is voornemens, onder nadere goedkeuring van Burgemeester en Wethouders dier Gemeente, op Vrijdag den 30 November 1860, des avonds ten zes ure, aan te Besteden:

De navolgende Artikelen,

te leveren ten behoeve van genoemd Gesticht, gedurende het jaar 1861, als:

RUND- en KALFSVLEESCH, VARKENSVLEESCH, *Goudsche* KAAS, *Leidsche* KAAS, ZOUT, Zachte ZEEP. Harde *Marseillaansche* ZEEP, SODA, RIJST, GORT. BOEKWEITEN GRUTTE, Geparelde GERST. STIJFSEL. Witte BROOD SUIKER, Bruine SUIKER, SIROOP, KOFFIE, SALADE OLIE, BIER, GEKARNDE MELK, BESCHUIT, AARDAPPELEN, Roode *Bordeaux* WIJN. *Rijn* WIJN, *Malaga* WIJN en THEE; en voorts de benoodigde AALBESSENSAP gedurende de eerste 6 maanden van dat jaar.

De Voorwaarden der Aanbesteding liggen ter lezing op het Bureau in het Ziekenhuis, alwaar tevens de Monsters van sommige Artikelen voorhanden zijn.

Van den Wijn en de Thee is de prijs vastgesteld en moeten de Proeven en Monsters worden ingeleverd vóór of op den 24 November 1860.

De SCHUTTERSRAAD te Rotterdam zal, onder nadere goedkeuring van Heeren Burgemeester en Wethouders, op Woensdag den 28 November 18.. bij Inschrijving, **Aanbesteden:**

De **LEVERING** der benoodigde **KLEDINGSTUKKEN, CHAKOTS en WHINGS**, op de Voorwaarden welke van Heden tot den dag der Besteding, van 's morgens tien tot des namiddags vier ure, ter lezing liggen aan het Magazijn boven de Delfschepoort, waar de Modellen ter bezigtiging zijn.

De Inschrijving-Biljetten moeten bezorgd worden aan het Bureau der Schutterij, in het Oude Mannenhuis op Woensdag den 28 November 1860, des namiddags ten twee ure.

Openbare Verkooping,

door den Notaris *VAN RIJSOORT*, gevestigd te Charlois, op Zaturdag den 24 November 1860, vóórmiddags ten 10 ure, in het gewone Lokaal te Rhoon, van:

Eenige Bunders 4jarig **WILGEN GRIENRIJS**, zoomede 10jarige **ELS**, staande in onderscheidene Grienden der Heerlijkheden Rhoon en Pendrecht.

Alles breeder bij Biljetten en in zoodanige koopen als een en ander is verdeeld of genummerd.

VERKOOPING VAN

Wilgen- en Ypenboomen.

A. J. VAN DER POEST CLEMENT, Notaris te Poortugaal, zal op Vrijdag den 30 November 18.. des voormiddags ten 10 ure, ten Herberge van **J. Sieters**, te Rhoon, in het openbaar Verkoopen

245 zware en **gave opgaande WILGEBOOMEN**, staande in het Bosch aan den Groendijk, onder Rhoon, zeer geschikt voor Klomp-Pomphout, en

45 Stuks mede **zware** en **gave opgaande YPENBOOMEN**, staande mede aldaar.

Onkosten contant en Borgen stellen.

Nader onderrigt te bekomen bij genoemden Notaris *VAN DER POEST CLEMENT.*

Rotterdamsche Schouwburg.

Directie: ***J. Eduard de Vries.***

VRIJDAG 23 NOVEMBER 1860:

Eene Zesde en voor dit jaar Laatste Voorstelling

FIDELIO,

groote Opera in 2 Bedrijven, van *L. van Beethoven*

Aanvang ten 7¾ ure precies.

ZATURDAG 24 NOVEMBER 1860:

ANNA LISE,

Tooneelspel in 5 Bedrijven, naar 't Hoogduitsch.

Gevolgd door:

EEN DIENST AAN MIJN VRIEND BLANCHARD,

Blijspel met Zang.

*Aanvang ten **half seven** ure precies.*

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.20, 11.40, 3.20,
„ „ alleen n. 's Hage: 9.45 's morg., 9.40
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.25, 4.25,
„ 's Hage „ „ 8.30, 10.41, 1.30, 4.10, 6.39.
Aankomst te Rotterdam: 9.15, 11.30, 2.15, 4.55, 7.25,

Rijn-Spoorweg.

Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.50
Amst. n. Utr. en Rott.: 7.25, 10.25, 12.35, 2.30, 6.15,
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: 6.30, 9.30, 11.55, 1.10, 5.20,
Utrecht naar Rotterd.: 6.30, 8.40, 11.40, 1.25, 4.30,
Gouda naar Rotterd.: 7.36, 9.34, 12.34, 2.8, 5.40,
Aank. te Rotterdam: 8.15, 10.—, 1.—, 2.25, 6.30,

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antw. en Breda: 10.15 's morg. en 3 's
„ Antwerpen: 7.50, 12.20, 5.35; de laatste alleen Breda en Mo
„ Breda: 6.30, 12.35, 5.25; de laatste alleen Antwerpen en Mo

---

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

DONDERDAG 22 November 1860, N°. 279.

KENNISGEVING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM* brengen bij deze ter kennis van de Ingezetenen, dat op *Woensdag* den 28sten dezer zal worden gedaan de zedert onheugelijke jaren plaats gehad hebbende Collecte, ten behoeve van al de Armen der onderscheidene Kerkgenootschappen, die in het Stads Armhuis onderhouden worden.

Burgemeester en Wethouders voornoemd vertrouwen dat, aangezien de ingezamelde gelden *uitsluitend* zullen worden besteed om aan de Armen, die in gemeld huis worden verpleegd — en allen zijn gebrekkigen en hoogbejaarden — eenige aangename verkwikking uit te reiken, en ieder, naar zijn vermogen, zal trachten daartoe rijkelijk van het zijne bij te dragen, in de zekere overtuiging, dat de uitoefening van den pligt der liefde hare belooning niet zal missen.

Rotterdam den 21 *November* 1860.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,

de Secretaris, L. NIERSTRASZ. — *de Burgemeester*, J. F. HOFFMAN.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Woensdag 21 November.

De Tweede Kamer heeft heden voortgezet de beraadslaging over de artikelen van het wetsontwerp houdende *eene nieuwe regterlijke inrigting.*

Art. 60 luidt aldus:

„Zij nemen in hooger beroep kennis van de daarvoor vatbare vonnissen door kantonregters, tot haar regtsgebied behoorende, in strafzaken gewezen."

De heer *van Eck* vraagt, of niet, even als in art. 57 betrekkelijk civiele zaken, ook in art. 60 moet worden aangenomen „*beschikkingen op request*" in strafzaken. — De heer *Godefroi*, Minister van Justitie, antwoordt dat er dergelijke beschikkingen in strafzaken niet kunnen bestaan; geeft de spreker voorbeelden daarvan op, de Minister zou zich niet verzetten tegen de opname in 't artikel van de verlangde woorden. — De heer *van Eck* repliceert, dat hij voorbeelden geven kan; bijvoorb., wanneer de beklaagde verzoekt stukken in te zien en de kantonregter dat verzoek afwijst. Tegen dergelijke afwijzing moet men in hooger beroep kunnen komen. Zoo kunnen requesten worden ingediend om terug te bekomen stukken van overtuiging op griffie gedeponeerd, en kunnen die verzoeken worden van de hand gewezen; ook hierbij moest appèl worden gelaten. — De heer *Godefroi*, Minister van Justitie, antwoordt dat het Wetboek van Strafvordering in de vermoemde gevallen voldoende voorziet, en voor zoo ver dit het geval niet is met strafzaken bij den kantonregter, zal daarin bij de herziening van dat Wetboek moeten worden gezien.

Art. 60 wordt daarna *aangenomen* zonder hoofdelijke stemming, zoo ook art. 61.

Art. 62 wordt op verlangen van den heer van der Linden in stemming gebragt en *aangenomen* met 44 tegen 12 stemmen.

Tegen de heeren van Nispen, Mackay, Meylink, Borbecke, Schimmelpenninck, Olivier, Wichers, van Dedem van Wijck, Westerhoff, Kien, van der Linden en van Twist.

Daarna is aan de orde art. 54 met den daarbij behorenden staat B, zoo als die door de Regering later is gewijzigd. Het art. luidt aldus:

„Het getal en de bezoldiging der leden van en ambtenaren bij de arrondissements-regtbanken worden vastgesteld overeenkomstig den staat B, achter deze wet gevoegd."

De staat *B* is van den volgenden inhoud:

Amsterdam: 1 president *f* 3000, 2 vice-presidenten ieder *f* 2500, 12 leden ieder *f* 2000, 1 officier *f* 3000, 3 substituut-officieren ieder *f* 2000, 1 griffier *f* 1600, 2 substituut-griffiers ieder *f* 1000.

's Gravenhage: 1 president *f* 3000, 1 vice-president *f* 2500, 4 leden ieder *f* 2000, 1 officier *f* 3000, 2 substituut-officieren ieder *f* 2000, 1 griffier *f* 1600, 1 substituut-griffier *f* 1000.

Rotterdam: 1 president *f* 3000, 1 vice-president *f* 2500, 7 leden ieder *f* 2000, 1 officier *f* 3000, 3 substituut-officieren ieder *f* 2000, 1 griffier *f* 1600, 1 substituut-griffiers ieder *f* 1000.

1ste klasse: ('s Hertogenbosch, Arnhem, Middelburg, Utrecht, Leeuwarden, Zwolle, Groningen, Assen, Maastricht,) 1 president *f* 2300, 1 vice-president *f* 2000, 3-4 leden ieder *f* 1800, 1 officier *f* 2300, 2 substituut-officieren ieder *f* 1800, 1 griffier *f* 1200, 1 substituut-griffier *f* 800.

2de klasse: (Breda, Leyden, Dordrecht, Alkmaar, Hoorn, Haarlem, Deventer.) 1 president *f* 2000, 1 vice-president *f* 1800, 2-3 leden ieder *f* 1600, 1 officier *f* 2000, 1-2 substituut-officieren ieder *f* 1600, 1 griffier *f* 1200, 1 substituut griffier *f* 800.

3de klasse: (Eindhoven, Nijmegen, Zutphen, Tiel, Gorinchem, Brielle, Zierikzee, Goes, Amersfoort, Veerenveen, Sneek, Almelo, Winschoten, Appingadam, Vlissingen, Dordrecht, Helmond,) 1 president *f* 1900, 1 vice-president *f* 1700, 2-3 leden ieder *f* 1500, 1 officier *f* 1900, 2 substituut-officieren ieder *f* 1500, 1 griffier *f* 1000, 1 substituut-griffier *f* 800.

Bij elke arrondissements-regtbank hoogstens 5 regters-plaatsvervangers: geen bezoldiging.

De heer *Dullert* zegt dat dit art. eigenlijk vaststelt de inrigting van de arrondissements-regtbank en hare ambtenaren voor niet langer dan twee jaren (zie art. 94). De tijdelijke regeling is af te keuren, omdat zij is gegrond op eene vrij beduidende uitbreiding van personeel. Het gevolg daarvan zou zijn, dat men bij latere inkrimpende indeeling zou zitten met een groot overcompleet personeel, dat wachtgeld zal moeten trekken. Ook de tractementen van de regters worden verhoogd, en is ook dit voor een tusschentijd van twee jaren af te keuren. Dat alles kan men voorkomen door te bepalen dat vóór de invoering der wet eene nadere wet in eens en definitief de regterlijke indeeling des Rijks in arrondissementen regelen zal.

De heer *Olivier* is verbaasd over den nieuwen staat. Als de Minister met de Kamer den spot had willen drijven dan had hij geen anderen staat kunnen aanbieden; want de reden, waarom de Kamer aan een officier van justitie had opgedragen het O. M. bij den kantonregter, was gelegen in bezuiniging. Men wilde *f* 43,000 sparen en nu stelt de Minister voor eene **hoogere uitgave van** *f* 54,000. 't Is waar, de Minister stelt de benoeming van meerdere substituten slechts facultatief voor, maar een ander Minister zou van die bevoegdheid misbruik kunnen maken. Bovendien, met het oog op het gezegde van het vorige lid, ondersteunde hij diens voorstel: er bestond geene behoefte thans aan vermeerdering van de substituten, en over twee jaren moet toch eene geheele definitieve regeling plaats hebben.

De heer *Godefroi*, Minister van Justitie, protesteert tegen het gezegde van 't laatste lid, dat hij Minister met de Kamer den spot zou hebben willen drijven. Dit zou het geval geweest zijn, indien de Minister het getal substituten bij iedere regtbank bepaaldelijk had vermeerderd; maar de facultatieve bepaling bewijst juist, dat men slechts voorzien wil in de dienst, dáár waar vermeerdering van personeel blijken zal van dringende behoefte te zijn. Bovendien door het voorstel wordt niets gepraejudicieerd; want deze wet kan niet worden ingevoerd, zonder dat vooraf de begrooting van kosten voor het personeel der regterlijke magt door de Kamer zal zijn goedgekeurd, en dan heeft de Kamer het in haar magt, om in dezen normalen grondslag tot de organisatie der parketten verandering, zoo noodig, te brengen. Wat betreft de bedenking van den heer Dullert, erkent de Min. dat door latere regeling zeer zeker verandering kon worden gebragt in staat B; maar dat lid vergat, dat toch in den tusschentijd ook regeling moet plaats hebben. Deze wet droeg vermeerdering van competentie op aan de arrondissements-regtbanken, zoodat het bestaande personeel te gering was; bij de geringste verhindering van een der regters zouden de plaatsvervangers steeds dienst moeten doen, hetgeen de Minister niet wenschelijk acht. Het denkbeeld, om de in art. 94 beoogde nadere regeling te doen plaats hebben vóór de invoering van *deze* wet, kan de Min. niet beamen, omdat die regeling behoort te wachten totdat de wet eenigen tijd zal hebben gewerkt. De heer Dullert, ging zijn stelsel van vóórafgaande regeling op, zou dan gelijk hebben wat betreft art. 54; maar dan moest dat stelsel vooraf zijn uitgemaakt.

De heer *van der Linden* ondersteunde het voorstel van den heer Dullert, de opinie van den heer Olivier en verklaarde zich tegen de verhooging der bezoldiging van de leden der arrondissements-regtbanken. Niet alleen dat spreker zich verzette tegen het aanstellen van twee substituten, meende hij dat er bij de 34 arrondissements-regtbanken geene behoefte zelfs was voor de helft van *één* substituut. Wat aangaat het getal regters betoogt de spreker, dat bij de kleine regtbanken de dienst zal stilstaan, zoodra slechts één regter zou verhinderd worden; en ook hij keurde af de gewone medewerking van plaatsvervangende regters. De voorgedragen organisatie was dus niet geschikt in verband met de aan de arrondissementsregtbank thans opgedragen meer gewigtige taak. Ging dus het stelsel niet op van den heer Dullert, dan stelde spreker voor, om den *eersten* staat B weder in de wet te brengen (waarin het getal substituten *niet* wordt vermeerderd).

De heer *Dullert* staaft nog nader zijn betoog, dat de staat B voor alsnog onnoodig is en dat het beter ware om eene definitive regeling van de indeeling der arrondissementen te doen voorafgaan aan de invoering dezer wet. Ten slotte stelde hij voor om art. 54 aldus te lezen: „*Het getal en de bezoldiging der leden van en ambtenaren bij de arrondissements-regtbanken worden geregeld overeenkomstig den staat, nader bij de wet vast te stellen*", en dan art. 94 aldus te veranderen:

„*De staat, bedoeld bij artikel* 54, *wordt vastgesteld, en de regterlijke indeeling des Rijks in arrondissementen en kantons, het getal, de zetels en de klassen der arrondissements-regtbanken en kantongeregten worden herzien vóór het in werking treden dezer wet.*"

De heer *Heemskerk Az.* betoogt, dat de voorgedragen facultatieve vermeerdering van het getal substituten het natuurlijk gevolg is van het stelsel van den heer Olivier, door de Kamer op art. 4 der wet aangenomen; een stelsel dat wel symmetrisch, maar daarentegen zeer duur is. Doch nu meende de spreker, dat het dan ook rationeel geweest ware om ook het publiek ministerie bij de arrondissements-regtbank te Amsterdam te vermeerderen, en dit nu werd juist *niet* voorgesteld door de Regering.

De heer *van Lijnden* is het, met betrekking tot de noodzakelijkheid van facultatief het O. M. te versterken, geheel eens met den vorigen spreker; het was het noodzakelijk gevolg van het bij art. 4 aangenomen stelsel. Al hetgeen de heer van der Linden daartegen had aangevoerd scheen hem toe te bewijzen, dat die spreker ten eenenmale onbekend is met den werkkring van het O. M.; spreker treedt in eene ontwikkeling, ten betooge, dat de vereenigde opdragt aan het O. M. van de arrondissements-regtbanken ook van dat bij de kantongeregten vermeerdering van personeel onvermijdelijk zou maken, indien men geen stilstand in de regtsbedeeling wilde veroorzaken.

De heer *Olivier* repliceert den Minister. Hij vreest van het voorstel van den heer Dullert geene stremming in de dienst; maar hij wil defensieve regeling in eens en vóór de invoering der wet. Het door den Min. aangewezen middel van de begrooting was in de practijk geen geneesmiddel; want de Koning zou den ambtenaar van het O. M. *hebben* benoemd, en hoe dan de bezoldiging te weigeren?

De heer *Godefroi*, Minister van Justitie, verdedigt zijne voordragt nog nader. Zijne geheele aanvraag was niets meer dan eene aanvraag op het papier; alleen bij de begrooting zou men de zaak beslissen. De invoering *dezer* wet zou moeten voorafgegaan worden van de vaststelling eener begrooting, als normale grondslag tot het regterlijke personeel, en geen Min. zou het durven wagen, *vooraf* benoemingen te provoceren; het argument van den laatsten spreker ging dus niet op. De bedoeling was alléén om facultatief te werk te gaan, niet om maar voetstoots het getal substituten te vermeerderen. Met betrekking tot het voorstel van den heer Dullert betoogde de Minister, dat de regeling van een tusschentoestand wel degelijk noodig was. De nadere regeling zou moeten afhangen van de vraag, hoe veel zaken onder de werking dezer wet werden aangebragt bij kantongeregten en arrondissements-regtbanken, en daartoe was de ondervinding van twee jaren voldoende. Wat aangaat het bezwaar, gemaakt tegen het te gering aantal van regters, betoogde de Minister, dat er voldoende gezorgd is voor de regtspleging bij deze wet; want al trok men af één lid voor de betrekking van regter-commissaris, zouden er leden genoeg over zijn om te beslissen.

De heeren *van der Linden* en *Dullert* repliceren nog nader met verdediging, voor den laatsten spreker, van het door hem voorgestelde amendement. Met dien spreker zouden nog andere leden *tegen* art. 69 hebben gestemd, indien het niet ware dat zij juist een geneesmiddel tegen de uitgebreide competentie der arrondissements-regtbanken hadden gezien in de herziening van tabel B, om zóó doende te komen tot eene vereischte versterking en verbetering van het personeel bij de arrondissements-regtbanken.

De heer *de Brauw* betoogt, dat het hier niet de vraag is hoe vele zaken worden afgedaan, maar wel dat de regter steeds aanwezig zij en in voldoend aantal. Nu moest het nooit kunnen gebeuren dat er geen O. M. aanwezig was, en dat zou het geval zijn bij de aanneming van het stelsel van den heer van der Linden. Overigens werd door hem het voorstel van den heer Dullert toegejuicht; ook hij zag in dat voorstel een geneesmiddel tegen de aanneming van art. 59. Mogt dit amendement echter niet worden aangenomen, dan stelde hij voor om in staat B, voor de arrondissements-regtbank te 's Gravenhage, het getal van 4 leden te veranderen *in* 4 *tot* 5 *leden*, en alzoo de aanstelling van één lid *meer* facultatief te stellen, en in plaats van 1 substituut-griffier te stellen „1-2 *substituut-griffieren.*"

De heer *Godefroi*, Minister van Justitie, ontkende de noodzakelijkheid tot vermeerdering van het personeel der arrondissements-regtbank te 's Gravenhage.

De heer *van Nispen* zal stemmen tegen het amend. van den heer Dullert, omdat hij de invoering der regterlijke organisatie niet wil afhankelijk maken van eene nadere indeeling der kantons en regtbanken. Hij zou vreezen dat men dan de invoering der geheele wet ad calendas graecas zou verschuiven; want men zou bij die nadere wet denzelfden tegenstand doen gelden als thans wordt geopenbaard, om de organisatie zelve tegen te werken.

De heer *van Eck* verklaart geheel in te stemmen met den laatsten spreker, en zou daarom stemmen tegen het amendement van den heer Dullert, ofschoon hij in beginsel daar voor is. Het zwaarste moest echter gelden, en dat was de noodzakelijkheid om te zorgen dat deze wet, eens aangenomen, ook kunne worde ingevoerd. Als wijziging op het voorstel van de Regering, stelde spreker echter voor, om den *oorspronkelijken* staat B te behouden; daardoor zouden velen worden weêrhouden om het voorstel van den heer Dullert aan te nemen. [Niet genoegzaam ondersteund wordende, werd dit amendement niet in beraadslaging gebragt.]

Na nog eene korte wisseling van gedachten tusschen de heeren *Dullert, van Nispen* en *van der Linden* werd het amendement van den heer Dullert *aangenomen* met 51 tegen 15 stemmen.

Tegen stemden de heeren Hoffman, Luyben, Delprat, Dirks, van Eck, Oomen, Dommer, Beems, Gevers, Nolthenius, de Lom de Berg, van Nispen, van Foreest, Bots en Strens.

Daardoor is komen te vervallen 1° het Regeringsartikel, en 2° het amendement van den heer de Brauw.

Daarna is aan de orde § 3 van de tweede afdeeling, getiteld „*van de geregtshoven.*" Over die § in het algemeen vraagt niemand het woord.

Art. 63 luidt:

„Er zijn vijf geregtshoven, waarvan de zetels zijn te 's Hertogenbosch, te Arnhem, te 's Gravenhage, te Amsterdam en te Leeuwarden."

De heeren *van Heiden Reinestein* en *van der Veen* hebben voorgesteld aan het slot van dit artikel voor *Leeuwarden* te lezen „*Groningen.*"

De heer *van Heiden* had gaarne het getal van vijf hoven nog meer verminderd gezien, waartegen zich misschien evenwel zoodanige bezwaren verzetten, dat hij daarop niet stond. Maar tegen de keuze van Leeuwarden, als centrum voor die provinciën, moest hij zich verklaren. Onverklaarbaar was hem het voorstel der Regering. De meerdere regtszaken, de meerdere bevolking en de gunstige ligging, — de drie voorwaarden waarom de Regering ook Arnhem als zetel had aangewezen, — pleitten naar het inzien des sprekers ten gunste van Groningen en niet van Leeuwarden, ten betooge van welke drie stellingen de spreker treedt in eene geographische toelichting en in de mededeeling van bevolkings- en geregtelijke statistiek. — De heer *Dirks* was het niet eens met den vorigen spreker, noch wat de hoofdzaak betreft, noch wat de aanleiding aangaat tot het voorstel. Hij betoogde dat Leeuwarden meer aanspraak had op een zetel dan Groningen, en dat ook het publiek belang door de keuze, die de Regering gedaan had, grootelijks zou worden bevorderd. Ook dit betoog was gegrond op de ligging, op het gewigt van handel, scheepvaart en nijverheid en op de bevolking. — De heer *van der Veen* treedt in eene wederlegging van het zoo even aangevoerde; het belang der justiciabelen eischte juist, volgens hem, de keuze van den zetel te Groningen. — De heer *Westerhoff* ondersteunde op nagenoeg gelijke gronden het gedane voorstel, om Groningen te kiezen tot zetel van een hof. — De heer *Godefroi*, Minister van Justitie, verdedigde de keuze van den zetel te Leeuwarden, vooral op grond van het belang der justiciabelen, gerekend over het geheele ressort. In Drenthe heeft het geheel z. w. deel *meer* belang bij den zetel te Leeuwarden, en dit moest vooral in het oog worden gehouden, en in dat deel ligt juist Meppel, het brandpunt van Drenthe's welvaart. Aldus berekend hadden volgens den Minister 322,000 ingezetenen *meer* belang bij Leeuwarden, tegenover 255,000 die belang hadden bij Groningen. Dat was de eenvoudige grondslag, waarop het voorstel der Regering steunde.

De heeren Reinders, van Heiden en andere leden uit Drenthe en Groningen vragen op nieuw het woord; maar andere leden der Kamer roepen van alle kanten „stemmen! stemmen!" De heer *van Heiden* erlangt nogtans het woord, te midden van zooveel gehoest en van zooveel gedruisch en gestamp met de voeten, dat de spreker niet verstaanbaar is. De heer *van der Veen* repliceert den Minister, daarbij betoogende dat de cijfers door den Minister aangehaald niet waren gejustifieerd. [De *President* doet hier opmerken, dat er geen motie van orde is gedaan tot sluiting der discussie, en dat hij derhalve zich niet geregtigd acht aan de sprekers, die het woord vragen, het woord te ontzeggen. Hierop wordt de stilte in de zaal onmiddellijk hersteld, en gaat de discussie geregeld voort.] — De heer *Reinders* treedt in een betoog, waarom het publiek belang z. i. noodzakelijk maakt de vestiging van den zetel van het hof te Groningen; volgens hem getuigde de statistiek van bevolking, handel en nijverheid in alle opzigten ten voordeele van genoemde stad; ook hem kwam 't voor, dat de cijfers des Ministers onjuist waren, en zoolang de Minister niet opgaf de statistiek waaruit die cijfers geput waren, moest hij die blijven wantrouwen. — De heer *Wintgens* wenscht zich te onthouden aan de deelneming van de stemming over dit amendement; den strijd die hier gevoerd werd noemde hij treurig; omdat hier provincien tegen elkander in 't harnas worden gejaagd. Die strijd was ook zonderling; want alle drie provincien hadden gelijk als zij klaagden, of als zij verlangden een zetel. Zij die de questie moesten oplossen zouden onregt doen, en daarom wilde hij daaraan geen deel nemen.

Het amendement van de heeren *van Heiden* en *van der Veen* werd daarna met 37 tegen 22 stemmen *verworpen.*

Vóór stemden de heeren van Asch, van der Linden, Strens, de Brauw, van Diggelen, Hoffman, Reinders, van der Veen, de Poorter, Wichers, van Eck, Zylker, Westerhoff, Kien, Beens, Hoekwater, van Heiden, Bets, Anemaet, de Lom de Berg, van Goltstein en Meylink.

Art. 63 werd daarna in stemming gebragt en *aangenomen* met 45 tegen 14 stemmen.

Tegen stemden de heeren van Asch, van der Linden, de Brauw, van Diggelen, van Zuylen, Wintgens, Reinders, van der Veen, Wichers, Zylker, Westerhoff, Kien, van Heiden en Anemaet.

De Vergadering werd daarna verdaagd tot morgen ochtend ten 11 ure.

Door de heeren de Pinto, Janssens en van Heynsbergen is aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden een afschrift van het adres door hen aan Z. M. den Koning ingediend, waarbij zij verzoeken dat het HD. moge behagen de beschikking van 24 april jl., krachtens welke den 26 daaraanvolgende concessie aan de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij is verleend tot aanleg van de lijn Scheveningen- 's Gravenhage- Leyden- Woerden, in zoover in nadere overweging te willen nemen, dat daaruit en uit die concessie alle bepalingen zullen wegvallen, welke een nadeeligen invloed zouden kunnen uitoefenen op het toestaan der concessie die de heeren D. A. Schretlen en J. B. Maxwils hebben verzocht. — en dien ten gevolge alsnog de — hun, naar aanleiding van hunne aanvrage van 22 november 1859, bij missive van het Departement van Binnenlandsche Zaken van 22 december 1859 aangeboden en, blijkens hun aan het hoofd van dat Departement gerigt schrijven van 26 januarij 1860, door hen aangenomen — concessie tot het aanleggen en exploiteren van een spoorweg loopende van Scheveningen langs 's Gravenhage, tot aan — en in verbinding met den Nederlandschen Rijnspoorweg nabij Gouda, zonder dat hun eenige geldelijke ondersteuning of garantie van renten van Staatswege worde toegezegd, binnen den kortst mogelijken tijd te doen verleenen, op voorwaarden evenzeer met het Staatsbelang als met de billijkheid overeenkomende.

Door een aantal distillateurs te Rotterdam was in februarij jl. aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden een adres, houdende ernstige bezwaren tegen het onlangs aan de Kamer aangebodene ontwerp van wet op het Binnenlandsch Gedistilleerd.

Na het indienen van een nader wetsontwerp hebben zij zich op nieuw tot de Kamer gewend, met herhaling hunner bezwaren, daar in het laatste ontwerp *niets* wezenlijks is gewijzigd of veranderd, maar zelfs enkele gunstige bepalingen door meer nadeelige zijn vervangen. Indien dit wetsontwerp wordt aangenomen, wordt der adressanten bedrijf als distillateurs en handelaars met ondergang bedreigd. Zij hebben bij hun adres een aantal aanmerkingen op de conceptwet ontwikkeld. Zij betreuren het dat op de verschillende bezwaren reeds vroeger door onderscheiden Kamers van koophandel aan de Tweede Kamer en ook aan den Minister van Finantien breedvoerig medegedeeld, van de zijde des Ministers zóó weinig regard is geslagen, dat men er zich ernstig over mag beklagen.

De nieuwe wetsvoordragt bevat aan de andere zijde veel goeds, want er is alles in vereenigd, wat de wet van 1822 en de vele daarna gemaakte bepalingen inhielden, gewijzigd door eene bijna 38jarige ondervinding, en in zooverre is het ontwerp nuttig. Maar het is diep te betreuren, dat men verder is gegaan, namelijk om er zulk eene reeks van omslag en formaliteiten *bij te voegen*, dat het onbegrijpelijk is hoe men dezelve bijeen heeft gekregen.

De adressanten verzoeken de Kamer *ernstig* en *dringend* het wetsontwerp op het Binnenlandsch Gedistilleerd, zoo als het daar ligt, *niet anders* dan aanmerkelijk gewijzigd, te willen bekrachtigen. Indien hetzelve in overeenstemming werd gebragt met de thans nog bestaande wetsbepalingen, die door eene zoo veeljarige ondervinding als het ware zijn geijkt, ontdaan van al het nuttelooze en omslagtige, dat er in voorkomt, en dat voor het Rijk, evenzeer als voor de daarbij belanghebbenden, eene bron van lasten, verdriet en kosten zal opleveren, dan zoude de nijverheid zich verheugen, en de adressanten zouden moed vinden om hun inderdaad moeijelijk bedrijf, dat door het Rijk geenszins aangemoedigd wordt, op eene gepaste wijze te kunnen *blijven* uitoefenen.

STAATSBEGROOTING
voor het Dienstjaar 1861.
MEMORIEN van BEANTWOORDING.

XIde HOOFDSTUK.

Aan de Memorie van Beantwoording, ingediend door den Minister van Kolonien op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer, makende het XIde hoofdstuk der Staatsbegrooting, ontleenen wij de volgende hoofdpunten:

Op het voetspoor van hetgeen in den aanhef van het Voorloopig Verslag over het XIde hoofdstuk der Staatsbegrooting gezegd wordt, zal ook de ondergeteekende hier niet treden in algemeene beschouwingen of wijdloopige bespiegelingen over het in Oost-Indië gevolgd Regeringsstelsel en wat daarmede in verband staat. Het bij de wet van 2 september 1854 vastgestelde Reglement op het beleid der Regering dier overzeesche bezittingen heeft ten deze beslist, en regels gesteld, welke, zoolang daarin door de wet geene verandering is gebragt, hoe men er ook over moge denken, geëerbiedigd en nageleefd moeten worden.

De meening door den Minister van Kolonien bij de opening der vergadering van de Staatscommissie tot onderzoek der remise-rekening van 1858 uitgesproken, dat de aanzienlijke directe en indirecte voordeelen, die het moederland uit Oost-Indië trekt, aan de werking der koloniale instellingen te danken zijn, is volgens het Voorloopig Verslag wedersproken door leden, welke aan het onderzoek deel namen. Volgens hen zijn de koloniale instellingen niet zoo als ze behoorden te bestaan; kan een toestand van onzekerheid en door willekeur beheerscht, geene waarborgen van welvaart schenken, en zijn de zegeningen, die de kolonien nog jaarlijks over het moederland uitstorten, niet door, maar in weêrwil van den tegenwoordigen staat van zaken verkregen.

De ondergeteekende wenscht zich tot de opmerking te bepalen, dat instellingen, onder welke, gedurende zoo vele jaren, zoo vele zegeningen genoten werden, ook kunnen geacht worden waarborgen voor de toekomst op te leveren, ten ware omstandigheden, daarvan onafhankelijk, zich mogten voordoen, die evenzeer buiten het bereik der Regering als der Vertegenwoordiging liggen. De beschuldiging van willekeur, door de bedoelde leden den Minister ten laste gelegd, zal hij met stilzwijgen voorbijgaan, maar alleen herinneren dat zijne handelingen zijn begrensd door de voorstellen en handelingen van het Indisch Bestuur, door de bevelen des Konings en door de contrôle van de Vertegenwoordiging, en dat binnen die inderdaad enge grenzen niet veel ruimte voor willekeur overblijft.

Ondertusschen was het steeds en is het nog de meening van den Minister, dat meer waarborgen voor instandhouding van eenmaal aangenomen beginselen, en tegen dwaling en overijling behooren

te worden in het leven geroepen dan thans bestaan. De Minister is van oordeel, dat die waarborgen moeten worden gezocht in eene gewijzigde en uitgebreide toepassing van art. 72 der Grondwet, waarbij het hooren van den Raad van State over alle maatregelen van inwendig bestuur ook in de kolonien en bezittingen in andere werelddeelen is voorgeschreven. Mogt de wensch van den Minister, waarop hij zooveel in hem is sinds lang heeft aangedrongen, worden vervuld, en komt de ontworpen en thans bij dat hooge Staatscollegie in onderzoek zijnde wet op de zamenstelling en de bevoegdheid van den Raad van State tot stand, dan zal door toevoeging eener afzonderlijke koloniale af- of indeeling het doel op grondwettige wijze, en zonder vermindering van 's Ministers verantwoordelijkheid, kunnen worden bereikt.

Alvorens tot de behandeling der paragraphen over te gaan, meent de Minister, dat het hier de gepaste plaats mag geacht worden, om de bewijzen te leveren voor de door hem in de zitting van 15 october jl. afgelegde verklaring, dat de bevolking op Java sterk en gestadig toeneemt, niet alleen in getal, maar ook in welvaart.

De eigenlijk gezegde inlandsche bevolking, zonder dus mede te tellen Chinezen, Arabieren of andere vreemde Oosterlingen, bedroeg op het einde van:

1856 11,105,279
1857 11,405,596
1858 11,747,665

De uitgestrektheid op Java, met uitzondering van Batavia, Buitenzorg en de Vorstenlanden, ontgonnen bouwland bedroeg in:

1856 ..... 2,011,834 bouws.
1857 ..... 2,041,498 „
1858 ..... 2,062,387 (1) „

De aanslag van de landrente in:

1856 ..... *f* 9,582,170:91
1857 ..... - 9,659 794:44
1858 ..... - 10,019,572:04

De veestapel, met uitzondering van Batavia en de Vorstenlanden, in:

	Buffels.	Runderen.	Paarden.
1856	1,683.709	632,840	397,128
1857	1,727,340	656,300	406,671
1858	1,789,792	679,322	423,384

Het debiet van zout in:

1856 ..... 20,892 kojangs.
1857 ..... 21,423 „
1858 ..... 22,823 „

De opbrengst der in- en uitgaande regten in:

1856 ..... *f* 6,222,977:05
1857 ..... - 6.947,476:109
1858 ..... - 7,104,977:88½

Waar zulke cijfers spreken, zijn geene woorden noodig, en zulke uitkomsten zullen alle onpartijdigen terughouden aan het afkeurend oordeel, over de werking der koloniale instellingen in het Voorloopig Verslag uitgesproken, een blind vertrouwen te schenken.

§ 1. De zucht om de wet tot regeling der wijze van beheer en verantwoording der koloniale geldmiddelen, bij art. 60 der Grondwet gewild, tot stand te brengen, deed de Minister nu twee jaren geleden eene poging daartoe aanwenden. Eerst op het eind van julij 1859, dus bijna acht maanden na het indienen van dat wetsontwerp, werd daarover Voorloopig Verslag uitgebragt. Daarbij werd met nadruk gewezen op het gebrek aan het zoo noodzakelijk verband tusschen de wetgeving aangaande de comptabiliteitsregeling voor het moederland en die voor de kolonien, in art. 60 der Grondwet bedoeld, doch uitgaande van de veronderstelling, dat eene gewijzigde wet zou worden ingediend bij de opening der nieuwe Zitting, voegde men er bij: maar dan moest men er om de aangeduide reden hooge prijs op stellen, dat gelijktijdig de comptabiliteitswetten voor het moederland wierden aangeboden.

Het beweren dat het Regeringsvoorstel den bijval der meerderheid vond is slechts in zeer beperkten zin juist. In menig belangrijk punt weken de inzigten en wenschen van de Kamer, zoo als die in het Voorloopig Verslag werden medegedeeld, daarvan af.

De ernstige overwegingen, waartoe dit aanleiding gaf, deden, ook buiten het gewenscht verband tot de comptabiliteitswet voor het Moederland, wijziging van het voorstel van 1858 als noodzakelijk kennen.

Ondertusschen erkent de Minister ten volle de verpligting, welke art. 60 der Grondwet aan de Regering oplegt, en de wenschelijkheid dat daaraan spoedig voldaan worde. Mogt hij door de voortduring van 's Konings vertrouwen en door genoegzame ondersteuning zijner pogingen zich geroepen achten en zijne krachten het toelaten nog langer aan het hoofd van het Departement van Kolonien geplaatst te blijven, dan stelt hij zich voor, eene nieuwe wet tot regeling der wijze van beheer en verantwoording der koloniale geldmiddelen te onderwerpen, om nog in den loop dezer Zitting te worden ingediend, in de hoop van daardoor tot de oplossing van dit even moeijelijk als gewigtig vraagstuk te geraken.

Wat betreft de bedenkingen tegen het toestaan van uitgaven voor Indië, en de daaruit afgeleide vrees, dat hier te Lande voorgenomen groote werken daaronder kunnen lijden, moet de ondergeteekende opmerken, dat hij bij zijne optreding aan het hoofd van het Departement van Kolonien meende er op te mogen vertrouwen, dat het beginsel zou worden aangenomen en gehandhaafd, dat voortaan niet meer over te verwachten, maar alleen over verkregen baten ten behoeve van het Moederland zou worden beschikt, nadat aan de Kolonien zou zijn toegewezen zooveel als niet alleen tot instandhouding, maar ook tot voortgaande ontwikkeling noodig en billijk was. Sinds lang toch was er over geklaagd, dat in dit opzigt de Overzeesche bezittingen te karig werden bedeeld uit de baten die zij afwierpen: eene klagt welke herhaaldelijk weêrklank vond in den boezem der Vertegenwoordiging.

De ondergeteekende blijft van gevoelen, dat de billijke behoeften der Kolonien onder de steeds klimmende eischen van het Moederland niet mogen lijden, en, als geroepen om in de eerste plaats de koloniale belangen te behartigen, meent hij nog steeds 's Konings bewilliging te mogen vragen tot het doen van uitgaven ter bevordering zoowel van materiële als van morele belangen; overtuigd dat de voordeelige terugwerking daarvan, ook op het Moederland, zich ontwijfelbaar zal doen gevoelen.

Daaronder behoort ook de verbetering der middelen van vervoer op Java. Met dat doel zijn deskundigen uitgezonden om, na plaatselijke opnemingen, voorstellen aan de Regering te doen. Tot het daarstellen dier verbetering zal gedeeltelijk noodig zijn het aanleggen van spoorwegen, meer uitsluitend voor het het goederen-transport ingerigt, en dus betrekkelijk veel minder kostbaar dan de spoorwegen, bestemd om, door aanwending van stoomkracht, personen en goederen met groote snelheid te vervoeren. De vraag is nog onbeslist, of niet de aanleg en exploitatie daarvan aan particuliere ondernemers zal kunnen worden overgelaten.

(1) Bovendien zijn nog door opmetingen in Cheribon 336,372 bouws meer ontgonnen bevonden dan in 1857.

§ 2. Nadat bij Koninklijk besluit van 24 november 1859, n.° 70, eene nieuwe verordening op de militaire pensioenen is vastgesteld, heeft de ondergeteekende zich onlangs ernstig bezig gehouden met het ontwerpen der grondslagen voor de burgerlijke pensioenen. Bij den steeds toenemenden omvang der werkzaamheden is het hem onmogelijk geweest, dat zoo moeijelijk als ingewikkeld onderwerp tot afdoening te brengen.

Hij kan dus voor het tegenwoordige niet anders dan zich gedragen aan hetgeen te dezer zake vroeger en laatstelijk bij de Memorie van Beantwoording van het Voorloopig Verslag nopens de wet tot regeling van het koloniaal batig slot over 1857 is in het midden gebragt. Van willekeurige ontneming of intrekking van verleende pensioenen is den onderget. niets bekend. Intusschen aarzelt hij niet als zijne meening te doen kennen, dat hij het in het Voorloopig Verslag vermeld *berucht* besluit (waarschijnlijk is hier door de commissie bedoeld het *Koninklijk* besluit) van 13 januarij 1854 als niet zoo geheel ondoelmatig kan achten, wanneer hij let op de misbruiken, welke ten aanzien van het openbaar maken, zelfs van *geheime* Regeringsstukken, hebben plaats gehad.

§ 3. Van hetgeen in het Voorloopig Verslag voorkomt in de vier eerste zinsneden van § 3 heeft de Regering met te meer belangstelling kennis genomen, dewijl daaruit blijkt, dat ook bij de Vertegenwoordiging de overtuiging bestaat, dat de zamenstelling en het voltallig houden van de landmagt in de overzeesche bezittingen van het hoogste gewigt zijn voor een verzekerd bezit onzer kolonien.

Het lijdt geene tegenspraak, dat eene aanvulling van het Europeesch bestanddeel van die landmagt, *uitsluitend uit Nederlanders* bestaande, de meest gewenschte is; maar de ondervinding heeft het ondoenlijke daarvan ten allen tijde aangetoond, zoodat steeds getracht is moeten worden, door aanwerving van vreemdelingen, te voorzien in het ontbrekende aan Nederlanders tot bijeenbrenging van het jaarlijks benoodigde getal suppletie-troepen.

Hoezeer de oorzaken der voorvallen van muiterij bij de Regering nog niet volledig bekend zijn, is intusschen de aanwerving van vreemdelingen in het algemeen beperkt geworden, en die van Zwitsers, welke men vroeger bij voorkeur in de gelederen opnam, geheel opgeheven; zullende de manschappen van dezen landaard, alsnog bestemd voor de koloniale dienst, maar thans tijdelijk bij het leger hier te Lande ingedeeld, en aan welke dan de soldijen uit het Xde hoofdstuk der Staatsbegrooting worden betaald, niet dan in kleine getallen worden begrepen onder de in het volgend jaar naar Indië uit te zenden suppletietroepen.

Aan de in het verslag vermelde leering der „ondervinding in Groot-Brittannië, hoe een moederstaat met betrekkelijk geringe bevolking in *alle* werelddeelen door landskinderen gezag en invloed handhaven kan." paart zich ook deze: dat de zamenstelling van het leger in Britsch Indië is gebleken niet in alle opzigten als voorbeeld ter navolging te kunnen strekken; dat het mogelijk is dat in Groot-Brittannië meer opgewektheid voor de militaire dienst bestaat dan hier te Lande, doch dat desniettemin reeds op een voorbeeld zou kunnen worden gewezen, dat ook de Britsche Regering ter voorziening in dringende behoefte aan militair personeel is overgaan tot de aanwerving van vreemdelingen, en zelfs tot oprigting van vreemde legioenen, van wier ontbinding, in 1856, door de Regering hier te Lande, bij de toen bestaande dringende behoefte aan militair personeel voor Oost-Indië, gebruik is gemaakt tot het aanwerven van manschappen dier legioenen voor de koloniale dienst.

De bezwaren, welke het versterken van het Nederlandsch bestanddeel in het leger in den weg staan en waarop in deze paragraaf gewezen wordt, hebben den ondergeteekende, reeds eenige maanden geleden, geleid om met zijne ambtgenooten van Justitie, van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog in overleg te treden omtrent het doen wijzigen van wettelijke bepalingen, waarop in het Voorloopig Verslag gedoeld wordt, die de vrijwillige dienstneming belemmeren.

Intusschen heeft de Regering het niet laten ontbreken aan pogingen en bepalingen om de aanwerving van Nederlanders te bevorderen. Hand- en aanbrenggelden zijn verhoogd, het uitzigt op het erlangen van een belangrijk hooger gagement dan vroeger was bepaald, en opname in een invalidenhuis is den militair geopend geworden; maar desniettemin heeft het getal Nederlanders, dat zich in dit jaar aan de koloniale dienst heeft verbonden, nog geen 900 bereikt, dat is 700 minder dan het benoodigde contingent.

Bij dit verslag wordt tevens overgelegd een statistiek overzigt van uitzending van militairen uit Nederland naar Nederlandsch Indië van 1848—1860. Er blijkt uit, dat het gemiddeld jaarlijksch bedrag is geweest 900 Nederlanders tegen 600 vreemdelingen.

In afwachting van de gevolgen, die in de militaire dienst zullen kunnen ontstaan uit de in het ontwerp van wet op de nationale militie opgenomen bepalingen, zal het immer eene der eerste zorgen van de Regering blijven, zooveel mogelijk het Nederlandsch bestanddeel bij de landmagt in de overzeesche bezittingen te versterken.

In de 5de alinea van deze paragraaf zijn verschillende beschouwingen medegedeeld, in de afdeelingen ter sprake gebragt betreffende de *officieren*. Zoowel in het belang van het leger hier te Lande, als in dat van het Indisch leger, werd het noodzakelijk geacht, dat er een grooter aantal Nederlandsche officieren *tijdelijk* naar Indië gezonden wierd. De ervaring heeft vele en gewigtige bezwaren, verbonden aan het detacheren van officieren van het Nederlandsche bij het Indische leger, doen kennen. De maatregel is zeer kostbaar, ook door de aanzienlijke gratificatien, zonder welke hij niet doenlijk werd bevonden; de tijd der reis heen en weder en der voorbereiding daartoe is voor de dienst verloren; tweeërlei categorie van officieren bij het Indisch leger is voor de goede verstandhouding niet bevorderlijk; worden officieren hooger in rang dan 2de luitenant gedetacheerd, dan is het òf schadelijk voor de bevordering der officieren van het Indisch leger, dat grond tot billijke klagten geeft; òf, wil men dat verhoeden, al weder kostbaar, vermits er dan niets overschiet dan hen de plaatsen te doen innemen dergenen, voor wie organiek lagere rangen zijn vastgesteld en dus ook lagere bezoldigingen. Ook schaadt detachering de uitzigten op bevordering in Indië, wanneer gedetacheerde officieren, nu eenmaal aan de Indische dienst gehecht, wenschen daarin voor goed over te gaan. Verlangen zij dit niet, nieuwe gapingen in het korps officieren in Indië, of nieuwe onkosten voor hunne terugreis en vervanging zijn dan het gevolg.

In de door eenige leden uitgesproken waarschuwing tegen de politiek van *uitbreiding* in onze Oost-Indische bezittingen wordt door de Regering gedeeld, maar die uitbreiding is niet altijd te vermijden; vestiging op één punt dwingt niet zelden daartoe.

Maar wat er in beginsel ook van zij, de ondergeteekende kan geenszins het gevoelen beamen, dat de tegenwoordige landvoogd, ook in dit opzigt, zijne tegenstanders zou willen ontwapenen door overdrijving van hun stelsel.

Militaire expeditien zijn doorgaans het onvermijdelijk gevolg van vroegere daden of gebeurtenissen, en op hare beurt maken zij soms het brengen onder regtstreeksch bestuur van de Landen, waar verzet ondervonden werd, of van een gedeelte daarvan, noodzakelijk, ten einde meer waarborg voor de toekomst tegen herhaling te bekomen en als voorbeeld tot afschrik te dienen.

Het denkbeeld om voor den militair, die na volbragte dienst in Indië wenscht te blijven, een stuk gronds uit te loven, en daardoor voor anderen een nieuwen prikkel daar te stellen om in koloniale militaire dienst te treden, is, meer uitvoerig, reeds geopperd op bladz. 90—92 van het gedrukte rapport der Staatscommissie, benoemd bij Koninklijk besluit van 16 junij 1857, n°, 90. Ten einde de verwezenlijking van dit denkbeeld te bevorderen, schreef de ondergeteekende in de eerste maanden dezes jaars aan den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië.

„Ondertusschen blijf ik bedacht op de mogelijkheid om de *Nederlanders* ook anders dan door verhoogd handgeld en gagement tot de koloniale dienst uit te lokken. Als een daartoe strekkend middel is mij voor den geest gekomen het oprigten van militaire kolonien, derwijze, dat elk *Nederlandsch* militair, die daartoe zou willen medewerken, na bijv. 15jarige goede dienst in Oost-Indië, regt zou hebben op een bamboezen huisje met een bouw grond, en op het gagement, dat anders eerst verkrijgbaar is na 20jarige dienst in Indië. Het denkbeeld is reeds aangegeven in het rapport der Staatscommissie, benoemd bij Koninklijk besluit van 16 junij 1857, n.° 90, bladz. 90—92 van haar *gedrukt* rapport.

„Ik verzoek Uwe Excellentie dit denkbeeld eens grondig te willen onderzoeken en met bevoegde beoordeelaars te bespreken. Mogt het bijval vinden en uitvoerbaar worden bevonden, dan zie ik een voorstel tot verwezenlijking daarvan te gemoet."

De uitslag der door den Gouverneur-Generaal voorloopig toegezegde overweging van dit aangelegen onderwerp is nog niet bekend.

Steeds is vrije overtogt verleend aan ieder militair, die, na volbragten diensttijd, naar het vaderland verkiest terug te keeren. In hetgeen die overtogt voor de onderofficieren te wenschen overliet, is onlangs voorzien geworden. Tegen eenigzins verhoogde betaling door het Gouvernement, zullen zij in den vervolge meerder comfort aan boord genieten. Ofschoon uitzigt op verzorging in den ouden dag of bij verminking, waarvoor het invalidenhuis bestemd is, in de rigting ligt der middelen welke de Regering behoort aan te wenden tot aanmoediging der koloniale werving, is de Regering, ook afgescheiden van die aanmoediging, van oordeel, dat het den ouden en den verminkten strijder niet langer mag ontbreken aan een toevlugtsoord, waarin hij, meer nog dan in het enkel genot van een gagement, schut en heul kan vinden tegen de hulpbehoevende omstandigheden, in welke hij, door ouderdom en ziekten, in het gewone leven vaak, zijns ondanks, vervalt. Belooning voor afmattend en zelfopofferend dienstbetoon aan het Vaderland is daarom evenzeer het motief der daarstelling van een invalidenhuis, als de verwachting dat deszelfs bestaan eene medewerkende oorzaak zal zijn ter bevordering van de werving voor de koloniale militaire dienst. De kosten der inrigting van het paveljoen op het met Koninklijke mildheid ten geschenke gegeven landgoed Bronbeek en van het in aanbouw zijnde invalidenhuis, met inbegrip der aanschaffing van het huisraad enz., ten behoeve van de ruim 200 invaliden, die daarin aanvankelijk zullen kunnen worden opgenomen, worden geraamd op ongeveer *f* 300,000. De bouw van het invalidenhuis wordt overigens zoo aangelegd, dat hetzelve met betrekkelijk geringe kosten kan worden uitgebreid, wanneer de behoefte daartoe zou ontstaan.

§ 4. Ten aanzien van de in de residentie Banjoemaas bewerkstelligde proef nopens de indigo-cultuur kan alsnog op geene eindbeslissing gewezen worden. Blijkens een ontvangen voorloopig berigt, was de verkregen uitkomst niet gunstig en mag het definitief verslag deswege, benevens de voorstellen van den Gouverneur-Generaal, weldra worden te gemoet gezien.

Intusschen wil de ondergeteekende al dadelijk als zijn gevoelen doen kennen, dat eene uitgifte van gronden tot het beplanten met indigo, op den voet als in de Vorstenlanden geschiedt, in de Gouvernementslanden niet zouden kunnen plaats hebben zonder in gevaar te brengen de grondslagen, waarop het inlandsch bestuur gevestigd is.

Te dezer gelegenheid moet de ondergeteekende als zijn gevoelen de vrees uitspreken, dat de cultuur van stek-indigo op Java, zelfs in de Vorstenlanden, op den duur niet zal kunnen worden in stand gehouden als te zeer de groeikracht van den grond uitputtende. Om echter tot belangrijke vermindering of geheele intrekking van die gewigtige cultuur over te gaan, is meer benoodigd dan zijne overtuiging; hij wacht den einduits'ag van het ter zake ingesteld onderzoek af, alvorens daaromtrent een bepaald voorstel aan den Koning te doen. Aan de beslissing der hoofdvraag, of de teelt van stek-indigo kan worden in stand gehouden, is ondergeschikt de vraag, op welke wijze de bereiding van den indigo zal worden voortgezet dan wel gewijzigd.

Ten aanzien van de tabaks-cultuur wordt bij de Memorie overgelegd een afschrift van het besluit van den Gouverneur-Generaal, dd. 8 maart 1860, n°. 14, waarbij onder anderen aan de hoofden van gewestelijk bestuur is te kennen gegeven, dat het de bepaalde wil is der Indische Regering, dat de Europesche ambtenaren en Inlandsche hoofden zich onthouden van alle inmenging in de aangelegenheid van vrijen arbeid, hetzij om dien te bevorderen, hetzij om dien tegen te gaan; zijnde, naar aanleiding der uitlegging door den resident van Rembang aan dat besluit gegeven, bij latere beschikking van den Gouverneur-Generaal, dd. 11 september jl., dien resident opgemerkt, dat petingies en kamitoea's behooren tot de oudsten en voornaamsten der gemeenten, met wie het niet verboden is op den voet van *Staatsblad* 1838, n°. 50, overeenkomsten aan te gaan. De verantwoordingen van de in het 4de lid van eerstgemeld besluit bedoelde ambtenaren zijn ter beslissing opgezonden aan den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië, en zoolang die beslissing niet bekend is, wordt het ondoelmatig geacht, te dezer zake in meerdere bijzonderheden te treden.

Het ligt niet in de bedoelingen der Regering, de gouvernementscultuur van tabak te bestendigen. Even als bereids ten aanzien van de thee plaats had, is de Gouverneur-Generaal aangeschreven, de tabakscontracten bij afloop niet te verlengen, maar aan de contractanten, tegen wier verblijf in de binnenlanden geene gegronde bezwaren bestaan, te vergunnen, hunne inrigtingen te behouden en daarvoor regt van opstal toe te kennen, ten einde den vrijwillig door de bevolking als tweede gewas geteelden tabak op te koopen en te bereiden, mits in het belang der bevolking gewaakt worde dat haar geen indirecte dw worde aangedaan, hetzij in de teelt zelve, hetzij het beschikken over het product.

Ten aanzien van de beweerde verwoesting van suik rietvelden in de residentie Cheribon, op last van bestuur alaar, is de ondergeteekende in het b van een voorloopig rapport van den resident Cheribon, dd. 4 augustus 1860, n.° 2229, waar een afschrift bij memorie wordt aangeboden, g mede van het proces-verbaal van een ter zake i steld onderzoek. Latere berigten zijn nog niet vangen; maar de ondergeteekende vertrouwt, deze stukken reeds genoegzaam zullen zijn tot be dat aan de berigten ter voorschreven zake geen voorwaardelijk geloof moet gehecht worden.

Overigens behoudt hij zich voor, bij de ber slagingen over het XIde hoofdstuk over vrije cul en vrijen arbeid in nadere bijzonderheden te tre

§ 5. De bescherming van de inlandsche bevol tegen willekeur van wien ook, den Gouvern Generaal bij art. 55 van het Regeringsreglement drukkelijk ten pligt gesteld, is eene aangelegenh welke der Regering bij voortduring niet minder harte gaat dan de positie der inlandsche hoofden

Aan het Indisch Bestuur zijn dezerzijds bij he ling aanbevelingen gezonden, om de verbeterde r ling van de positie dier hoofden te helpen tot st komen. Uit de berigten, die ter zake uit Indie ontvangen, is gebleken, dat de Gouverneur-Gene voor eenige maanden, na den Raad van Nederlan Indie te hebben gehoord, den directeur der cult heeft opgedragen, om deswege in overleg met directeur van finantien en na, des noodig oordeele nog de hoofden van gewestelijke besturen te heb geraadpleegd, eene voordragt te doen. Van het ge van deze opdragt is nog niets bij de Regering a bekend.

§ 6. De ondergeteekende ontkent niet de toezeg tot wettelijke regeling in de zaken der dru waaraan hij hier wordt herinnerd. Zoo hij daa tot heden nog geen gevolg heeft gegeven, dan is onafhankelijk van zijnen wil en hoofdzakelijk to schrijven aan de optreding van een nieuwen Min aan het hoofd van het Departement van Justitie, wien hij te dezer zake behoorde te rade te g Verhinderd, eerst door eene vrij ernstige ziekt later door den steeds toenemenden omvang van w zaamheden ten aanzien van zaken, welke dring afdoening vereischten, is hij buiten de mogelijk geweest, aan de bewerking, of liever aan de omwer van eene wettelijke verordening omtrent de druk den tijd en de zorg te besteden, welke een zoo wigtig en teeder onderwerp vereischt. Middele zal het bij Koninklijk besluit van 8 april 1856, n. vastgestelde reglement op de drukwerken in Indië het Voorloopig Verslag aangewezen onder de benam van „gewrocht der duisternis," van kracht mo blijven.

§ 7. Op het einde van 1856 is hier te Lande commissie van drie leden benoemd tot het ontwer van een nieuw strafwetboek voor Indië, zonde te wachten dat voor Nederland zoodanig wetb zou zijn tot stand gebragt, en zonder de verplig om daarbij de alhier, ofschoon gewijzigd, nog staande bepalingen van het Fransche strafregt op voet te volgen.

De commissie heeft door een zamenloop van schillende omstandigheden dien arbeid niet kun voltooijen. Men is daarenboven gestuit op de vr of het niet wenschelijker ware, de invoering in Ne land van een nieuw strafwetboek af te wachten inmiddels Indië in het bezit te stellen van de s wetgeving hier te Lande bestaande, altijd gewij waar de bijzondere toestanden en behoeften van Ne landsch Indië dit vorderen. Sedert eenigen tijd heb er overwegingen plaats gehad betreffende het herv van den arbeid in dien geest, de opdragt daarvan eene nieuwe commissie, en het vaststellen der gr slagen daarvoor. Die overwegingen zijn zooverre vorderd, dat zij binnen korten tijd tot een resul zullen voeren.

(*Wordt vervolgd*)

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyd

te Rotterdam.